

DET KONGELIGE
UTENRIKSDEPARTEMENT

St.prp. nr. 3

(2004–2005)

Om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 130/2004 av 24. september 2004 om innlemmelse i EØS-avtalen av rådsforordning (EF) nr. 1/2003 av 16. desember 2002 om gjennomføring av konkurransereglene i EF-traktaten artikkel 81 og 82

*Tilråding fra Utenriksdepartementet av 15. oktober 2004,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Bondevik II)*

1 Bakgrunn

Ved EØS-komiteens beslutning nr. 130/2004 av 24. september 2004 ble protokollene 21 og 23 og vedlegg XIV til EØS-avtalen endret for å innlemme rådsforordning (EF) nr. 1/2003 av 16. desember 2002 om gjennomføring av konkurransereglene i EF-traktaten artikkel 81 og 82.

Konkurranseregelverket er en av grunnpilarene i EU-samarbeidet og i EØS-avtalen. For å sikre en ensartet anvendelse av det felles regelverk er Kommisjonen og ESA gitt kompetanse til å håndheve reglene. Imidlertid vil utvidelsen av EU-samarbeidet til 25 land medføre at Kommisjonen ikke lenger vil ha kapasitet til å fortsette dagens regime. For å kunne konsentrere seg om de viktigste sakene, har man gjennom vedtakelsen av rådsforordning nr. 1/2003 desentralisert håndhevelsen av fellesskapets regelverk på konkurranseområdet til medlemslandenes konkurransemyndigheter. Sentrale elementer for å sikre en ensartet håndhevelse er etablering av et samarbeid mellom nasjonale konkurransemyndigheter samt en adgang for Kommisjonen til å gripe inn i alle saker hvor dette anses nødvendig.

Beslutningen i EØS-komiteen ble fattet med

forbehold om Stortingets samtykke da gjennomføringen i norsk rett har nødvendiggjort lovendring, jf. Grunnloven § 26 annet ledd og EØS-avtalen artikkel 103. Disse lovendringene er allerede vedtatt ved lov av 5. mars 2004 nr. 11 om gjennomføring og kontroll av EØS-avtalens konkurranseregler m.v. (EØS-konkurranseloven), jf. Ot.prp. nr. 6 (2003–2004), Innst. O. nr. 50 (2003–2004) og Besl. O. nr. 57 (2003–2004). Bakgrunnen for den raske gjennomføringen i norsk rett var forutsetninger om at de nye reglene skulle tre i kraft innen 1. mai 2004 både i EU og i EFTA-landene i EØS. Dette har imidlertid ikke latt seg gjøre, som følge av forsinkelser i beslutningsprosessen i EØS.

EØS-komiteens beslutning og rådsforordning nr. 1/2003 i uoffisiell oversettelse følger som trykte vedlegg til proposisjonen.

2 Generelt om rådsforordning (EF) nr. 1/2003

Rådsforordning nr. 1/2003 om håndheving av konkurransereglene i EF-traktaten artikkel 81 og 82 trådte i kraft 1. mai 2004 og erstattet gjeldende ordning nedfelt i rådsforordning nr. 17/62. Forord-

Om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 130/2004 av 24. september 2004 om innlemmelse i EØS-avtalen av rådsforordning (EF) nr. 1/2003 av 16. desember 2002 om gjennomføring av konkurransereglene i EF-traktaten artikkel 81 og 82

ning nr. 1/2003 innebærer en vesentlig revisjon av gjeldende regelverk. Bakgrunnen for det nye regelverket er behovet, i et utvidet EU-samarbeid, for effektiv håndheving av konkurransereglene og ønsket om å la Kommisjonen prioritere de mest konkurranseskadelige sakene (karteller). Håndhevingssystemet for konkurransereglene i EU/EØS har vært sterkt sentralisert. Alle avtaler som kan være i strid med forbudet mot konkurransebegrensende avtaler (artikkel 81 EF/artikkel 53 EØS) måtte etter reglene nedfelt i forordning nr. 17/62 forhåndsmeldes til Kommisjonen eller ESA for å få unntak etter artikkel 81 nr. 3 EF/artikkel 53 nr. 3 EØS. Dette meldesystemet er svært ressurskrevende, og har medført at Kommisjonen ikke har kunnet prioritere sine oppgaver slik den ønsker.

Det nye regelverket inneholder følgende hovedelementer: Meldeordningen og Kommisjonens enerett til å gi unntak fra forbudet, er opphevet. Dette vil gi Kommisjonen større ressurser å sette inn mot de mest skadelige brudd på konkurransereglene. Kommisjonen har i den forbindelse fått styrkede undersøkelses- og kontrollfullmakter. Videre er det innført rett og plikt for nasjonale konkurransemyndigheter og domstoler til å håndheve artikkel 81 (konkurransebegrensende avtaler) og artikkel 82 EF (misbruk av dominerende stilling). Denne desentraliseringen er ivarettatt ved innføring av samarbeidsmekanismer og regler for saksfordeling mellom de forskjellige nasjonale myndigheter og Kommisjonen samt mekanismer for å sikre ensartet rettsanvendelse. Det er innført nye bestemmelser vedrørende forholdet mellom nasjonale konkurranseregler og konkurransereglene i EF-traktaten.

3 Nærmere om endringene i EØS-avtalen

I følge artikkel 1 i protokoll 21 i EØS-avtalen skal ESA ha samme kompetanse til å håndheve EØS-avtalens konkurranseregler som Kommisjonen har til å håndheve konkurransereglene i EF-traktaten.

Den nåværende artikkel 3 i protokoll 21 til EØS-avtalen viser til de forordninger som angir Kommisjonens kompetanse, blant annet forordning nr. 17/62 om anvendelse av artikkel 81 og 82 i EF-traktaten. Siden forordning nr. 17/62 erstattes av forordning nr. 1/2003, må henvisningen i artikkel 3 endres.

Forordning nr. 1/2003 har også virkninger for samarbeidet mellom overvåkingsorganene, som er

regulert i protokoll 23 til EØS-avtalen. Protokoll 23 må derfor endres.

Videre innebærer forordning nr. 1/2003 endringer i de materielle reglene som er tatt inn i vedlegg XIV til EØS-avtalen. Vedlegg XIV til EØS-avtalen må derfor også endres.

Det er bare bestemmelsene om overvåkingsorganenes kompetansegrunnlag i forordning nr. 1/2003 som innlemmes i EØS-avtalen. Kommisjonen har satt seg imot å innføre endringene fullt ut i EØS på det nåværende tidspunkt. Det legges derfor opp til visse særskilte EØS-tilpasninger. Kommisjonen har akseptert at avtalen skal revurderes på dette punktet innen utgangen av 2005.

Kommisjonen mener at EØS-avtalen ikke pålegger avtalepartene noen plikt til å desentralisere håndhevingen av EØS-avtalens artikkel 53 og 54 samtidig med at EU desentraliserer håndhevingen av artikkel 81 og 82 i EF-traktaten. EØS-landene vil derfor ikke få tilgang til det nettverket av konkurransemyndigheter som er opprettet i EU for å styrke og effektivisere håndhevingen av de nasjonale konkurransereglene og EUs konkurranseregler. EFTA-landene i EØS tar imidlertid sikte på å desentralisere håndhevingen av artikkel 53 og 54 i EØS-avtalen og opprette et nettverk av konkurransemyndigheter innenfor sin pilar. Dette systemet vil speile systemet innenfor EU. Behovet for samarbeid mellom pilarene må skje gjennom et tilpasset samarbeid mellom Kommisjonen og ESA.

De nye EØS-reglene skal bidra til at foretak med grenseoverskridende virksomhet gis like konkurransevilkår i hele EØS. Anvendelsen av nasjonal konkurranselovgivning på samarbeid som faller inn under virkeområdet til artikkel 53 nr. 1, reguleres. Det etableres også mekanismer som skal bidra til å sikre en ensartet anvendelse av artikkel 53 og 54 ved en desentralisert håndheving av disse bestemmelsene. Videre bortfaller ordningen med overvåkingsorganenes enerett til å vedta individuelle unntak etter artikkel 53 nr. 3. ESA får også styrket sine etterforskningsfullmakter.

Innlemmelsen av forordning nr. 1/2003 i EØS-avtalen, samt etableringen av et eget EFTA-system for desentralisert håndheving, krever også endringer i Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et Overvåkingsorgan og en Domstol (ODA) av 2. mai 1992 protokoll 4. Forslag til slike endringer vil bli fremmet som egen sak.

4 EØS-komiteens beslutning

EØS-komiteens beslutning nr. 130/2004 endrer vedlegg XIV og protokollene 21 og 23 til EØS-

Om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 130/2004 av 24. september 2004 om innlemmelse i EØS-avtalen av rådsforordning (EF) nr. 1/2003 av 16. desember 2002 om gjennomføring av konkurransereglene i EF-traktaten artikkel 81 og 82

avtalen til å omfatte rådsforordning (EF) nr. 1/2003 om gjennomføring av konkurransereglene i EF-traktaten artikkel 81 og 82.

Beslutningen inneholder en innledning og seks artikler. I innledningen vises det til EØS-avtalen, og særlig artikkel 98, som gjør det mulig å endre avtalens vedlegg og nærmere bestemte protokoller gjennom vedtak i EØS-komiteen. Beslutningen inneholder videre tre vedlegg, som hver regulerer endringene i henholdsvis vedlegg XIV og protokollene 21 og 23 til EØS-avtalen.

Artikkel 1 slår fast at vedlegg XIV til EØS-avtalen skal endres slik det følger av vedlegg I til EØS-komitébeslutningen.

Artikkel 2 slår fast at protokoll 21 til EØS-avtalen skal endres slik det følger av vedlegg II til EØS-komitébeslutningen.

Artikkel 3 slår fast at protokoll 23 til EØS-avtalen skal endres slik det følger av vedlegg III til EØS-komitébeslutningen.

Artikkel 4 slår fast at teksten til rådsforordning (EF) nr. 1/2003 på islandsk og norsk, som vil bli kunngjort i EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende*, skal være gyldig.

Artikkel 5 fastsetter at denne beslutningen trer i kraft dagen etter at EØS-komiteen har mottatt alle meddelelser etter EØS-avtalens artikkel 103 nr. 1.

Artikkel 6 bestemmer at beslutningen i EØS-komiteen skal kunngjøres i EØS-avdelingen av og i EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende*.

Ettersom gjennomføringen av EØS-komiteens beslutning har krevd lovendring, er Stortingets samtykke til godkjenning av beslutningen nødvendig i henhold til Grunnlovens § 26 annet ledd. I følge EØS-avtalen artikkel 93 nr. 2 skal beslutninger i EØS-komiteen treffes ved enighet mellom Fellesskapet på den ene side og EFTA/EØS-statene, som opptrer samstemt, på den andre siden. Det følger av EØS-avtalens artikkel 103 nr. 1 at beslutningen først blir bindende for Norge etter at man fra norsk side har meddelt de andre avtalepartene at de forfatningsrettslige kravene er oppfylt, det vil si at Stortinget har gitt sitt samtykke.

5 Forholdet til norsk rett

I EU har forordninger direkte virkning for personer og foretak i medlemsstatene. I Norge er det nødvendig med gjennomføring av EØS-reglene i nasjonal rett, som svarer til forordningen slik den er inntatt i EØS-avtalen gjennom beslutningen i EØS-komiteen. Etter EØS-avtalen artikkel 7 skal en rettsakt som tilsvarer en forordning «som så-

dan» gjøres til del av den interne rettsorden, dvs. gjennomføres ord for ord i lov eller forskrift sammen med de tilpasninger som følger av EØS-komiteens vedtak.

Gjennomføringen i norsk rett av enkelte av endringene i EØS-avtalen protokoll 21 krever lovendring. Lovendringene er allerede vedtatt gjennom Stortingets vedtakelse av ny EØS-konkurranselov, jf. Ot.prp. nr. 6 (2003–2004), Innst. O. nr. 50 (2003–2004) og Besl. O. nr. 57 (2003–2004). Bakgrunnen for den raske gjennomføringen i norsk rett var forutsetninger om at de nye reglene skulle tre i kraft innen 1. mai 2004 både i EU og i EFTA-landene i EØS. Dette har imidlertid ikke latt seg gjøre, som følge av forsinkelser i beslutningsprosessen i EØS. Dette betyr at en har hatt to forskjellige regelverk i EØS-området i en periode. Det er nå viktig at perioden med ulikt regelverk blir så kort som overhodet mulig. Lovendringene vil tre i kraft samtidig som endringene i EØS-avtalen trer i kraft.

Nedenfor omtales kort de lovendringer som er nødvendige som følge av innlemmelsen av forordning nr. 1/2003 i EØS-avtalen. For øvrig vises til Ot.prp. nr. 6 (2003–2004), særlig kapittel 13, 14 og 18.

- Artikkel 20 nr. 8 og 21 nr. 3 i forordning nr. 1/2003, slik de gjennomføres i ODA protokoll 4 kapittel II artikkel 20 nr. 8 og 21 nr. 3, regulerer nasjonale domstolars rett til å prøve ESAs beslutninger om bevissikring. Disse bestemmelsene fastlegger vurderingstemaet til nasjonale domstoler når ESA ønsker å gjennomføre bevissikring i EFTA-landene. Reglene er gjennomført i norsk rett i EØS-konkurranseloven § 3 annet, tredje og fjerde ledd.
- Artikkel 15 nr. 3 i forordning nr. 1/2003, slik den gjennomføres i ODA protokoll 4 kapittel II artikkel 15 nr. 3, regulerer ESAs innleggsrett overfor nasjonale domstoler. Herunder kan ESA kreve innsyn i saksdokumenter som er nødvendige for å utarbeide innlegg. Bestemmelsen er gjennomført i norsk rett i EØS-konkurranseloven § 9 annet og tredje ledd.
- Artikkel 16 nr. 1 i forordning nr. 1/2003, slik den gjennomføres i ODA protokoll 4 kapittel II artikkel 16 nr. 1, regulerer rettsanvendelsen til nasjonale domstoler innen EFTA-pilaren når disse anvender EØS-avtalens artikkel 53 og 54. Bestemmelsen innebærer at domstolene ikke kan treffe beslutninger i strid med beslutninger som er truffet av ESA, eller som ESA har til hensikt å treffe. Bestemmelsen gjelder kun der nasjonale domstoler behandler det samme saksforhold som

Om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 130/2004 av 24. september 2004 om innlemmelse i EØS-avtalen av rådsforordning (EF) nr. 1/2003 av 16. desember 2002 om gjennomføring av konkurransereglene i EF-traktaten artikkel 81 og 82

ESA har tatt stilling til eller har tatt opp til behandling. Bestemmelsen medfører altså ingen plikt for nasjonale domstoler til å legge ESAs generelle rettsforståelse til grunn. Det er bare overvåkningsorganets avgjørelse i den konkrete saken som skal være bindende. Videre er det bare ESAs behandling av det samme saksforholdet som skal forplikte norske domstoler til om nødvendig å utsette eller stanse en sak.

Bestemmelsen er gjennomført i norsk rett i EØS-konkurranseloven § 8.

6 Administrative og økonomiske konsekvenser

Endringer som følge av at rådsforordning nr. 1/2003 gjennomføres i norsk rett antas ikke å innebære vesentlig økt ressursbruk eller administrative kostnader for norske konkurransemyndigheter eller domstoler. For nærmere om økonomiske og administrative konsekvenser vises til kapittel 16 i Ot.prp. nr. 6 (2003–2004) om endringer i EØS-konkurranseloven.

7 Konklusjon og tilråding

Moderniseringsdepartementet tilrår godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 130/2004 av 24. september 2004 om innlemmelse i EØS-avtalen av rådsforordning (EF) nr. 1/2003 av 16. desember 2002 om gjennomføring av konkurransereglene i EF-traktaten artikkel 81 og 82. Utenriksdepartementet slutter seg til dette.

Utenriksdepartementet

tilrår:

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 130/2004 av 24. september 2004 om innlemmelse i EØS-avtalen av rådsforordning (EF) nr. 1/2003 av 16. desember 2002 om gjennomføring av konkurransereglene i EF-traktaten artikkel 81 og 82.

Vi HARALD, Norges Konge,

stadfester:

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 130/2004 av 24. september 2004 om innlemmelse i EØS-avtalen av rådsforordning (EF) nr. 1/2003 av 16. desember 2002 om gjennomføring av konkurransereglene i EF-traktaten artikkel 81 og 82, i samsvar med et vedlagt forslag.

Om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 130/2004 av 24. september 2004 om innlemmelse i EØS-avtalen av rådsforordning (EF) nr. 1/2003 av 16. desember 2002 om gjennomføring av konkurransereglene i EF-traktaten artikkel 81 og 82

Forslag

til vedtak om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 130/2004 av 24. september 2004 om innlemmelse i EØS-avtalen av rådsforordning (EF) nr. 1/2003 av 16. desember 2002 om gjennomføring av konkurransereglene i EF-traktaten artikkel 81 og 82

I

Stortinget gir sitt samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 130/2004 av 24. september 2004 om innlemmelse i EØS-avtalen av rådsforordning (EF) nr. 1/2003 av 16. desember 2002 om gjennomføring av konkurransereglene i EF-traktaten artikkel 81 og 82

Om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 130/2004 av 24. september 2004 om innlemmelse i EØS-avtalen av rådsforordning (EF) nr. 1/2003 av 16. desember 2002 om gjennomføring av konkurransereglene i EF-traktaten artikkel 81 og 82

Vedlegg 1

EØS-komiteens beslutning nr. 130/2004 av 24. september 2004 om endring av EØS-avtalens vedlegg XIV (Konkurransen), protokoll 21 (om gjennomføring av konkurransbestemmelser for foretak) og protokoll 23 (om samarbeid mellom overvåkingsorganene)

EØS-KOMITEEN HAR –

under henvisning til avtalen om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde, endret ved protokollen om justering av avtalen om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde, heretter kalt «avtalen», særlig artikkel 98, og på følgende bakgrunn:

1. Avtalens vedlegg XIV er endret ved EØS-komiteens beslutning nr. 79/2004 av 8. juni 2004¹.
2. Avtalens protokoll 21 er endret ved EØS-komiteens beslutning nr. 79/2004 av 8. juni 2004².
3. Avtalens protokoll 23 er ikke tidligere endret.
4. Rådsforordning (EF) nr. 1/2003 av 16. desember 2002 om gjennomføring av konkurransereglene fastsatt i traktatens artikkel 81 og 82³, skal innlemmes i avtalen –

BESLUTTET FØLGENDE:

Artikkel 1

Avtalens vedlegg XIV endres som fastsatt i vedlegg I til denne beslutning.

Artikkel 2

Avtalens protokoll 21 endres som fastsatt i vedlegg II til denne beslutning.

Artikkel 3

Avtalens protokoll 23 endres som fastsatt i vedlegg III til denne beslutning.

Artikkel 4

Teksten til forordning (EF) nr. 1/2003 på islandsk og norsk, som vil bli kunngjort i EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende*, skal gis gyldighet.

Artikkel 5

Denne beslutning trer i kraft dagen etter at EØS-komiteen har mottatt alle meddelelser etter avtalens artikkel 103 nr. 1⁴.

Artikkel 6

Denne beslutning skal kunngjøres i EØS-avdelingen av og EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende*.

Utferdiget i Brussel, 24. september 2004.

For EØS-komiteen

Formann

Kjartan Jóhannsson

EØS-komiteens sekretærer

Ø. Hovdkinn

M. Brinkmann

Vedlegg I

til EØS-komiteens beslutning nr. 130/2004

I avtalens vedlegg XIV gjøres følgende endringer:

1. Teksten i nr. 4 (kommisjonsforordning (EØF) nr. 123/85) utgår.
2. Teksten i nr. 4a (kommisjonsforordning (EF) nr. 1475/95) utgår.
3. Teksten i nr. 10 (rådsforordning (EØF) nr. 1017/68) skal lyde:
«**368 R 1017**: Rådsforordning (EØF) nr. 1017/68 av 19. juli 1968 om anvendelse av konkurransereglene innen transport med jernbane, på vei og innlands vannvei (EFT L 175 av 23.7.1968, s. 1), endret ved:

¹ EUT L 219 av 19.6.2004, s. 24, og EØS-tillegget til EUT nr. 32 av 19.6.2004, s. 10.

² EUT L 219 av 19.6.2004, s. 24, og EØS-tillegget til EUT nr. 32 av 19.6.2004, s. 10.

³ EFT L 1 av 4.1.2003, s. 1.

⁴ Forfatningsrettslige krav angitt.

Om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 130/2004 av 24. september 2004 om innlemmelse i EØS-avtalen av rådsforordning (EF) nr. 1/2003 av 16. desember 2002 om gjennomføring av konkurransereglene i EF-traktaten artikkel 81 og 82

- **32003 R 0001:** Rådsforordning (EF) nr. 1/2003 av 16. desember 2002 (EFT L 1 av 4.1.2003, s. 1).
Forordningens bestemmelser skal for denne avtales formål gjelde med følgende tilpasning: Artikkel 3 nr. 2 får ikke anvendelse.»
4. I nr. 11 (rådsforordning (EØF) nr. 4056/86) gjøres følgende endringer:
- 4.1 Følgende tilføyes:
«, endret ved:
- **32003 R 0001:** Rådsforordning (EF) nr. 1/2003 av 16. desember 2002 (EFT L 1 av 4.1.2003, s. 1).»
- 4.2 Teksten i tilpasning c) skal lyde:
«I innledningen i artikkel 7 nr. 1 skal henvisningen «rådsforordning (EF) nr. 1/2003 av 16. desember 2002 om gjennomføring av konkurransereglene fastsatt i traktatens artikkel 81 og 82» forstås som «rådsforordning (EF) nr. 1/2003 av 16. desember 2002 om gjennomføring av konkurransereglene fastsatt i traktatens artikkel 81 og 82 eller de tilsvarende bestemmelser som i avtalens protokoll 21 forutsettes gitt.»
- 4.3 Teksten i tilpasning d) skal lyde:
«I artikkel 7 nr. 2 bokstav a) skal henvisningen «rådsforordning (EF) nr. 1/2003» forstås som «rådsforordning (EF) nr. 1/2003 eller de tilsvarende bestemmelser som i avtalens protokoll 21 forutsettes gitt.»
- 4.4 Etter tilpasning d) skal ny tilpasning e) lyde:
«e) I artikkel 7 nr. 2 bokstav c) i), annet ledd annet punktum skal henvisningen «artikkel 9 i forordning (EF) nr. 1/2003» forstås som «artikkel 9 i forordning (EF) nr. 1/2003 eller de tilsvarende bestemmelser som i avtalens protokoll 21 forutsettes gitt.»
- 4.5 Teksten i tilpasning f) skal lyde:
«I artikkel 8 skal «på anmodning fra en medlemsstat» erstattes med «på anmodning fra en stat som hører inn under dets kompetanse». Videre skal henvisningen «forordning (EF) nr. 1/2003» forstås som «forordning (EF) nr. 1/2003 eller de tilsvarende bestemmelser som i avtalens protokoll 21 forutsettes gitt.»
- 4.6 Tilpasning e), f), g) og h) blir henholdsvis tilpasning f), g), h) og i).
5. Teksten i nr. 11a (kommisjonsforordning (EØF) nr. 3652/93) utgår.
6. I nr. 11b (kommisjonsforordning (EØF) nr. 1617/93) tilpasning c) erstattes «artikkel 13 i forordning (EØF) nr. 3975/87» med «artikkel 24 i forordning (EF) nr. 1/2003».
7. Teksten i nr. 15a (kommisjonsforordning (EØF) nr. 3932/92) utgår.
8. I nr. 2 tilpasning b), nr. 4b tilpasning b), nr. 5 tilpasning h), nr. 6 tilpasning b), nr. 7 tilpasning b) og nr. 15b tilpasning b) erstattes henvisningen «artikkel 6 og 8 i forordning (EØF) nr. 17/62» med «artikkel 10 i forordning (EF) nr. 1/2003». Videre utgår ordstrengen », uten at det kreves melding fra de berørte foretak» fra disse tilpasningene.

Vedlegg II

til EØS-komiteens beslutning nr. 130/2004

1. I avtalens protokoll 21 artikkel 3 gjøres følgende endringer:
- 1.1 Teksten i nr. 1 punkt 3 (rådsforordning 17/62) skal lyde:
«**32003 R 0001:** Rådsforordning (EF) nr. 1/2003 av 16. desember 2002 om gjennomføring av konkurransereglene fastsatt i traktatens artikkel 81 og 82 (EFT L 1 av 4.1.2003, s. 1).»
- 1.2 I nr. 1 punkt 10 (rådsforordning (EØF) nr. 2988/74) tilføyes følgende:
«, endret ved:
- **32003 R 0001:** Rådsforordning (EF) nr. 1/2003 av 16. desember 2002 (EFT L 1 av 4.1.2003, s. 1).»
- 1.3 Teksten i nr. 1 punkt 6 (rådsforordning nr. 141/62), nr. 1 punkt 7 (artikkel 6 og artikkel 10 til 31 i rådsforordning (EØF) nr. 1017/68) og nr. 1 punkt 11 (avsnitt II i rådsforordning (EØF) nr. 4056/86) utgår.
- 1.4 I nr. 1 punkt 13 (rådsforordning (EØF) nr. 3975/87) skal nytt strekpunkt lyde:
«– **32003 R 0001:** Rådsforordning (EF) nr. 1/2003 av 16. desember 2002 (EFT L 1 av 4.1.2003, s. 1).»
2. I avtalens protokoll 21 oppheves teksten i artikkel 4, 5, 6, 7 og 9.
3. I avtalens protokoll 21 artikkel 8 første og annet ledd utgår ordene «og meldinger».
4. I avtalens protokoll 21 etter artikkel 13 skal ny deloverskrift og nytt avsnitt lyde:
«**Klausul om ny gjennomgåelse**
Partene skal innen utgangen av 2005 og på

Om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 130/2004 av 24. september 2004 om innlemmelse i EØS-avtalen av rådsforordning (EF) nr. 1/2003 av 16. desember 2002 om gjennomføring av konkurransereglene i EF-traktaten artikkel 81 og 82

anmodning fra en av avtalepartene, gjennomgå ordningene for gjennomføring av avtalens artikkel 53 og 54 samt samarbeidsordningene i protokoll 23 til avtalen, for å sikre en ensartet og effektiv anvendelse av disse artikler. Partene skal særlig gjennomgå EØS-komiteebeslutning nr. 130/2004 av 24. september 2004 i lys av partenes erfaringer med den nye ordningen for gjennomføring av konkurransereglene, og undersøke muligheten for å avspeile i EØS den ordning som ble opprettet i EU ved rådsforordning (EF) nr. 1/2003 med hensyn til nasjonale konkurransemyndigheters anvendelse av traktatens artikkel 81 og 82, det horisontale samarbeidet mellom nasjonale konkurransemyndigheter samt ordningen som skal sikre at nasjonale myndigheter anvender konkurransereglene på en ensartet måte.»

Vedlegg III

til EØS-komiteens beslutning nr. 130/2004

Avtalens protokoll 23 skal lyde:

«Protokoll 23 Om samarbeid mellom overvåkningsorganene (artikkel 58)

Generelle prinsipper

Artikkel 1

1. EFTAs overvåkningsorgan og EF-kommisjonen skal utveksle opplysninger og rådspørre hverandre om generelle retningslinjer på anmodning fra ett av overvåkningsorganene.
2. EFTAs overvåkningsorgan og EF-kommisjonen skal, i samsvar med sine interne regler og idet det tas hensyn til avtalens artikkel 56 og protokoll 22 og partenes uavhengige vedtaksrett, samarbeide ved behandlingen av enkeltsaker som kommer inn under artikkel 56 nr. 1 bokstav b) og c), nr. 2 annet punktum og nr. 3, i samsvar med bestemmelsene nedenfor.
3. I denne protokoll menes med «et overvåkningsorgans område» for EF-kommisjonens vedkommende territoriene til de av EFs medlemsstater der traktaten om opprettelse av Det europeiske økonomiske fellesskap får anvendelse, på vilkårene i nevnte traktat, og for EFTAs overvåkningsorgans vedkommende EF-TA-statenes territorier der avtalen får anvendelse.

Første fase i saksgangen

Artikkel 2

1. I saker som kommer inn under artikkel 56 nr. 1 bokstav b) og c), nr. 2 annet punktum og nr. 3 i denne avtale, skal EFTAs overvåkningsorgan og EF-kommisjonen uten ugrunnet opphold sende hverandre meldinger og klager de har mottatt, med mindre det er åpenbart at disse er sendt begge overvåkningsorganer. De skal også underrette hverandre når de av eget tiltak innleder behandling av en sak.
2. EFTAs overvåkningsorgan og EF-kommisjonen skal uten ugrunnet opphold sende hverandre opplysninger mottatt fra de nasjonale konkurransemyndigheter innenfor deres respektive områder om at den første formelle kontrolltiltaket er iverksatt i saker som kommer inn under avtalens artikkel 56 nr. 1 bokstav b) og c), nr. 2 annet punktum og nr. 3.
3. Det overvåkningsorgan som har mottatt underretning som fastsatt i nr. 1, kan framlegge merknader til underretningen innen 30 virkedager etter at den ble mottatt.

Artikkel 3

1. Det kompetente overvåkningsorgan skal i saker som kommer inn under avtalens artikkel 56 nr. 1 bokstav b) og c), nr. 2 annet punktum og nr. 3, rådspørre det annet overvåkningsorgan når det:
 - underretter de berørte foretak eller foretakssammenslutninger om sine innsigelser,
 - offentliggjør at det har til hensikt å gjøre vedtak om at avtalens artikkel 53 eller 54 ikke får anvendelse, eller
 - offentliggjør at det har til hensikt å gjøre vedtak som gjør de forpliktelser som de berørte foretak har tilbudt, bindende for foretakene.
2. Det annet overvåkningsorgan kan framlegge sine merknader innen de frister som er fastsatt i nevnte offentliggjøring eller underretning om innsigelser.
3. Merknader som mottas fra berørte foretak eller fra tredjemann, skal oversendes det annet overvåkningsorgan.

Artikkel 4

I saker som kommer inn under avtalens artikkel 56 nr. 1 bokstav b) og c), nr. 2 annet punktum og nr. 3, skal det kompetente overvåkningsorgan oversende det annet overvåkningsorgan de administrative

Om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 130/2004 av 24. september 2004 om innlemmelse i EØS-avtalen av rådsforordning (EF) nr. 1/2003 av 16. desember 2002 om gjennomføring av konkurransereglene i EF-traktaten artikkel 81 og 82

skriv som avslutter behandlingen av en sak eller avviser en klage.

til det gjøres endelig vedtak, framlegge alle merknader det anser som relevante.

Artikkel 5

I saker som kommer inn under avtalens artikkel 56 nr. 1 bokstav b) og c), nr. 2 annet punktum og nr. 3, skal det kompetente overvåkningsorgan innby det annet overvåkningsorgan til å være representert ved høringer av de berørte foretak. Innbydelsen skal også omfatte de stater som hører inn under det annet overvåkningsorgans kompetanse.

Rådgivende komiteer

Artikkel 6

1. I saker som kommer inn under avtalens artikkel 56 nr. 1 bokstav b) og c), nr. 2 annet punktum og nr. 3, skal det kompetente overvåkningsorgan i god tid på forhånd underrette det annet overvåkningsorgan om når den rådgivende komité skal ha møte, og oversende de relevante dokumenter.
2. Alle dokumenter som for dette formål oversendes fra det annet overvåkningsorgan, skal framlegges for den rådgivende komité for det overvåkningsorgan som har kompetanse til å avgjøre saken i henhold til artikkel 56, sammen med de dokumenter sistnevnte overvåkningsorgan har oversendt.
3. Hvert overvåkningsorgan og de stater som hører inn under organets kompetanse skal ha rett til å være representert og uttale seg på møtene til det annet overvåkningsorgans rådgivende komiteer, men representantene skal ikke ha stemmerett.
4. Samråd kan også holdes skriftlig. Dersom det overvåkningsorgan som ikke har kompetanse til å avgjøre saken i henhold til artikkel 56 anmoder om det, skal det kompetente overvåkningsorgan likevel innkalle til et møte.

Anmodning om dokumenter og rett til å framlegge merknader

Artikkel 7

I saker som kommer inn under avtalens artikkel 56 nr. 1 bokstav b) og c), nr. 2 annet punktum og nr. 3, kan det overvåkningsorgan som ikke har kompetanse til å avgjøre saken i henhold til avtalens artikkel 56, på ethvert trinn i saksbehandlingen anmode det annet overvåkningsorgan om kopier av de viktigste dokumentene i saken, og kan videre, inn-

Administrativ bistand

Artikkel 8

1. Når det kompetente overvåkningsorgan, som angitt i avtalens artikkel 56, ved en enkel anmodning eller ved vedtak krever at et foretak eller en foretakssammenslutning som befinner seg på det annet overvåkningsorgans område oversender opplysninger, skal det samtidig sende en kopi av anmodningen eller vedtaket til det annet overvåkningsorgan.
2. På anmodning fra det kompetente overvåkningsorgan, som angitt i avtalens artikkel 56, skal det annet overvåkningsorgan i samsvar med sine interne regler foreta kontroller innenfor sitt område når det overvåkningsorgan som anmoder om kontroll, anser det som nødvendig.
3. Det kompetente overvåkningsorgan skal ha rett til å være representert ved og delta aktivt i kontroller som foretas av det annet overvåkningsorgan i henhold til nr. 2.
4. Alle opplysninger som innhentes i forbindelse med kontroller foretatt på anmodning, skal oversendes det overvåkningsorgan som har anmodet om kontrollene umiddelbart etter at de er avsluttet.
5. Når det kompetente overvåkningsorgan i saker som kommer inn under avtalens artikkel 56 nr. 1 bokstav b) og c), nr. 2 annet punktum og nr. 3, foretar kontroller på sitt område, skal det underrette det annet overvåkningsorgan om at slike undersøkelser er foretatt, og på anmodning oversende sistnevnte organ de relevante resultater av kontrollene.
6. Når det kompetente overvåkningsorgan som definert i avtalens artikkel 56 innhenter opplysninger fra enhver samtykkende fysisk eller juridisk person på det annet overvåkningsorgans område, skal sistnevnte overvåkningsorgan underrettes om dette. Det overvåkningsorgan som ikke er kompetent kan være representert når opplysningene innhentes; det samme gjelder tjenestemenn fra konkurransemyndigheten på hvis område opplysningene innhentes.

Utteksling og bruk av opplysninger

Artikkel 9

1. Ved anvendelse av avtalens artikkel 53 og 54

Om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 130/2004 av 24. september 2004 om innlemmelse i EØS-avtalen av rådsforordning (EF) nr. 1/2003 av 16. desember 2002 om gjennomføring av konkurransereglene i EF-traktaten artikkel 81 og 82

skal EFTAs overvåkningsorgan og EF-kommisjonen ha myndighet til å utveksle og bruke som bevismateriale alle faktiske eller juridiske opplysninger, herunder fortrolige opplysninger.

2. Opplysninger innhentet eller utvekslet ved anvendelsen av denne protokoll, skal brukes som bevismateriale bare i forbindelse med saksbehandling i henhold til avtalens artikkel 53 og 54 og i forbindelse med det formål de ble innhentet for.
3. Når opplysningene nevnt i artikkel 2 nr. 1 og 2 omhandler en sak som er iverksatt som følge av en anmodning om bøtereduksjon, kan disse opplysningene ikke brukes av mottakende overvåkningsorgan som grunnlag for å foreta en kontroll på egne vegne. Dette berører ikke myndighet overvåkningsorganet måtte ha til å foreta kontroll på grunnlag av opplysninger mottatt fra andre kilder.
4. Unntatt som fastsatt i nr. 5, kan opplysninger som er frivillig oversendt av en som anmoder om bøtereduksjon, oversendes det annet overvåkningsorgan bare med samtykke fra vedkommende anmoder. På liknende måte kan andre opplysninger som er innhentet under eller som følge av en kontroll eller annen form for informasjonsinnhenting som for hvert tilfelle bare hadde blitt foretatt som følge av en anmodning om bøtereduksjon, oversendes det annet overvåkningsorgan bare dersom anmoder har samtykket i at sistnevnte organ mottar opplysninger vedkommende frivillig har oversendt i forbindelse med anmodningen om bøtereduksjon. Når en som anmoder om bøtereduksjon har samtykket i at opplysninger kan oversendes det annet overvåkningsorgan, kan samtykket ikke trekkes tilbake. Uavhengig av dette nummer har imidlertid hver anmoder et ansvar for å oversende sin anmodning om bøtereduksjon til det organ vedkommende anser for relevant.
5. Med forbehold for nr. 4 er anmoders samtykke i oversending av opplysninger til det annet overvåkningsorgan ikke påkrevd i følgende tilfeller:
 - a. Det kreves ikke samtykke når det overvåkningsorgan som mottar opplysningene også har mottatt en anmodning om bøtereduksjon i forbindelse med samme lovovertrедelse fra den samme anmoder som det organ som oversender opplysningene, forutsatt at det på tidspunktet da opplysningene ble oversendt ikke er mulig for anmoder

å trekke tilbake opplysningene vedkommende har oversendt overvåkningsorganet.

- b. Det kreves ikke samtykke når det overvåkningsorgan som mottar opplysningene har oversendt en skriftlig erklæring om at verken opplysningene det har mottatt eller andre opplysninger det måtte motta etter tidspunktet for oversendelsen som notert av det overvåkningsorgan som oversendte opplysningene, vil bli brukt av det eller av noe annet organ som senere får oversendt opplysningene, med det formål å ilegge sanksjoner overfor den som anmoder om bøtereduksjon eller overfor noen annen juridisk eller fysisk person som omfattes av den fordelaktige behandlingen det overvåkningsorganet som oversender opplysningene har tilbudt i henhold til anmodningen innsendt innenfor rammen av avtalen om bøtereduksjon, eller overfor enhver av anmoderens nåværende eller tidligere ansatte, eller overfor noen av de tidligere nevnte personer. En kopi av erklæringen fra det overvåkningsorgan som mottar opplysningene, skal oversendes anmoder.
- c. Når opplysningene er innhentet av et overvåkningsorgan i henhold til artikkel 8 nr. 2 på anmodning fra det overvåkningsorgan som har mottatt anmodningen om bøtereduksjon, kreves det ikke samtykke for oversending av slike opplysninger til det overvåkningsorgan som har mottatt anmodningen eller for dets bruk av opplysningene.

Taushetsplikt

Artikkel 10

1. EF-kommisjonen og EFTAs overvåkningsorgan kan ved utførelsen av oppgavene de er tillagt ved denne protokoll, videresende til stater som kommer inn under deres respektive områder alle opplysninger innhentet og utvekslet av disse organene i henhold til denne protokoll.
2. EF-kommisjonen, EFTAs overvåkningsorgan, vedkommende myndigheter i medlemsstatene og EFTA-statene og deres tjenestemenn og ansatte og andre personer som arbeider under disse myndigheters tilsyn samt tjenestemenn og ansatte i andre staters organer, skal ikke videresende opplysninger som er innhentet eller utvekslet av dem som følge av anvendelsen av denne protokoll og som er av en slik art at de er undergitt taushetsplikt.
3. Regler i avtalen eller i avtalepartenes lovgiv-

Om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 130/2004 av 24. september 2004 om innlemmelse i EØS-avtalen av rådsforordning (EF) nr. 1/2003 av 16. desember 2002 om gjennomføring av konkurransereglene i EF-traktaten artikkel 81 og 82

ning om taushetsplikt og innskrenket bruk av opplysninger skal ikke være til hinder for utveksling av opplysninger i samsvar med denne protokoll.

- det er oversendt innsigelser til de berørte foretakene eller foretakssammenslutningene,
- et brev er sendt til klageren der vedkommende underrettes om at det er utilstrekkelig grunnlag for å behandle klagen, eller
- et overvåkningsorgan har offentliggjort at det har til hensikt å gjøre vedtak om at avtalens artikkel 53 eller 54 ikke får anvendelse, eller etter at et overvåkningsorgan har offentliggjort at det har til hensikt å gjøre vedtak som gjør de forpliktelser som de berørte foretak har tilbudt, bindende for foretakene.

Klager og overføring av saker

Artikkel 11

1. Klager kan inngis til ett av overvåkningsorganene. Klager adressert til det overvåkningsorgan som i henhold til artikkel 56 ikke er kompetent til å gjøre vedtak i en bestemt sak, skal umiddelbart overføres til det kompetente overvåkningsorgan.
2. Dersom det under forberedelsene til eller i den innledende fasen av en sak innledet ved eget tiltak blir klart at det annet overvåkningsorgan er kompetent til å gjøre vedtak i en sak i henhold til avtalens artikkel 56, skal den aktuelle saken overføres til det kompetente overvåkningsorgan.
3. Når en sak er overført til det annet overvåkningsorgan som beskrevet i nr. 1 og 2, kan saken ikke tilbakeføres til det første overvåkningsorganet. En sak kan ikke overføres etter at

Språk

Artikkel 12

Fysiske og juridiske personer skal ha rett til å henvende seg til og motta henvendelser fra EFTAs overvåkningsorgan og EF-kommisjonen på et offisielt språk i en EFTA-stat eller i Det europeiske fellesskap etter eget valg i forbindelse med klager. Dette skal også gjelde på alle trinn i behandlingen av en sak, enten den innledes ved klage eller ved det kompetente overvåkningsorganets eget tiltak.»

Vedlegg 2

Rådsforordning (EF) nr. 1/2003 av 16. desember 2002 om gjennomføring av konkurransereglene fastsatt i traktatens artikkel 81 og 82

RÅDET FOR DEN EUROPEISKE UNION HAR –
under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap, særlig artikkel 83,
under henvisning til forslag fra Kommisjonen¹,
under henvisning til uttalelse fra Europaparlamentet²,

under henvisning til uttalelse fra Den økonomiske og sosiale komité³ og
ut fra følgende betraktninger:

1. For å opprette en ordning som sikrer at konkurransen i det felles marked ikke vris, må traktatens artikkel 81 og 82 anvendes på en effektiv og ensartet måte i Fellesskapet. Rådsforordning nr. 17 av 6. februar 1962, første forordning om anvendelse av traktatens artikkel 81 og 82^{4 5}, har gjort det mulig å utvikle en fellesskapspolitikk på konkurranseområdet som har bidratt til å spre en konkurransekultur i Fellesskapet. På bakgrunn av de erfaringer som er gjort, bør nevnte forordning likevel erstattes av regelverk som er utformet for å møte utfordringene ved et integrert marked og en framtidig utvidelse av Fellesskapet.
2. Det er særlig behov for å vurdere på nytt ordningene for anvendelse av unntaket fra forbudet mot konkurransebegrensende avtaler, fastsatt i traktatens artikkel 81 nr. 3. I henhold til traktatens artikkel 83 nr. 2 bokstav b) må det tas hensyn til at det er nødvendig på den ene siden å sikre en effektiv overvåking og på den andre siden i størst mulig utstrekning å forenkle den administrative kontroll.
3. Den sentraliserte ordning som ble innført ved forordning nr. 17, sikrer ikke lenger likevekt mellom disse to målene. Den gjør det vanskel-

gere for domstoler og konkurransemyndigheter i medlemsstatene å anvende Fellesskapets konkurranseregler, og det meldingssystemet den innebærer hindrer Kommisjonen i å konsentrere seg om å bekjempe de alvorligste overtredelsene. Den medfører også betydelige kostnader for foretak.

4. Den nåværende ordning bør derfor erstattes med en unntaksordning som kan anvendes direkte, der konkurransemyndighetene og domstolene i medlemsstatene har myndighet til å anvende ikke bare traktatens artikkel 81 nr. 1 og artikkel 82, som får direkte anvendelse i henhold til rettspraksis ved De europeiske fellesskaps domstol, men også traktatens artikkel 81 nr. 3.
5. For å sikre en effektiv håndheving av Fellesskapets konkurranseregler og samtidig respekten for den grunnleggende retten til å forsvare seg, bør det i denne forordning fastsettes regler for bevisbyrden i henhold til traktatens artikkel 81 og 82. Det bør påhvile den part eller myndighet som påstår at det har skjedd en overtredelse av traktatens artikkel 81 nr. 1 og artikkel 82, å bevise dette i samsvar med gjeldende beviskrav. Når det er fastslått at det foreligger en overtredelse, bør det påhvile det foretak eller den sammenslutning av foretak som påberoper seg retten til å forsvare seg, å bevise, i samsvar med gjeldende beviskrav, at vilkårene for å anvende et slikt forsvar er oppfylt. Denne forordning berører verken nasjonale regler for krav til bevisstyrke eller de forpliktelser medlemsstatenes konkurransemyndigheter og domstoler har til å fastslå de relevante faktiske forhold i en sak, forutsatt at slike regler og forpliktelser er forenlige med fellesskapsrettens alminnelige prinsipper.
6. For å sikre at Fellesskapets konkurranseregler anvendes på en effektiv måte, bør medlemsstatenes konkurransemyndigheter gjøres mer delaktige i anvendelsen av dem. For dette formål bør de få myndighet til å anvende fellesskapsretten.

¹ EFT C 365 E av 19.12.2000, s. 284.

² EFT C 72 E av 21.3.2002, s. 305.

³ EFT C 155 av 29.5.2001, s. 73.

⁴ Tittelen på forordning nr. 17 er tilpasset for å ta hensyn til den nye nummereringen av artiklene i EF-traktaten, i samsvar med Amsterdam-traktatens artikkel 12. Den opprinnelige henvisningen var til traktatens artikkel 85 og 86.

⁵ EFT 13 av 21.2.1962, s. 204/62. Forordningen sist endret ved forordning (EF) nr. 1216/1999 (EFT L 148 av 15.6.1999, s. 5).

Om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 130/2004 av 24. september 2004 om innlemmelse i EØS-avtalen av rådsforordning (EF) nr. 1/2003 av 16. desember 2002 om gjennomføring av konkurransereglene i EF-traktaten artikkel 81 og 82

7. Nasjonale domstoler spiller en avgjørende rolle ved anvendelsen av Fellesskapets konkurranseregler. De ivaretar borgernes rettigheter i henhold til fellesskapsretten ved løsning av tvister mellom privatpersoner, for eksempel ved å tilkjenne skadeserstatning til personer som er blitt skadelidende på grunn av en overtreddelse. De nasjonale domstolenes rolle utfyller i denne forbindelse rollen til medlemsstatenes konkurransemyndigheter. De bør derfor kunne anvende traktatens artikkel 81 og 82 fullt ut.
8. For å sikre en effektiv anvendelse av Fellesskapets konkurranseregler og at samarbeidsordningene fastsatt i denne forordning virker på en tilfredsstillende måte, er det nødvendig å pålegge konkurransemyndighetene og domstolene i medlemsstatene også å anvende traktatens artikkel 81 og 82 når de anvender nasjonal konkurranselovgivning på avtaler og samordnet opptreden som kan påvirke handelen mellom medlemsstater. For å skape like konkurransevilkår for avtaler, beslutninger truffet av sammenslutninger av foretak og samordnet opptreden innenfor det indre marked, er det også nødvendig i henhold til traktatens artikkel 83 nr. 2 bokstav e) å fastlegge forholdet mellom nasjonal lovgivning og Fellesskapets konkur-

ranseregelverk. Det er derfor nødvendig å fastsette at anvendelsen av nasjonal konkurranselovgivning på avtaler, beslutninger eller samordnet opptreden i henhold til traktatens artikkel 81 nr. 1, ikke kan føre til forbud mot slike avtaler, beslutninger og former for samordnet opptreden dersom de ikke også er forbudt i henhold til Fellesskapets konkurranseregelverk. Begrepene avtaler, beslutninger og samordnet opptreden er selvstendige begreper i Fellesskapets konkurranseregelverk som dekker samordning av foretaks atferd på markedet i samsvar med fortolkningen til Fellesskapets domstoler. Medlemsstatene bør i henhold til denne forordning ikke hindres i å vedta og anvende strengere nasjonal konkurranselovgivning på sitt territorium, som forbyr eller ilegger sanksjoner for foretaks ensidige atferd. Denne strengere nasjonale lovgivning kan omfatte bestemmelser som forbyr eller ilegger sanksjoner for utilbørlig atferd mot økonomisk avhengige foretak. Videre får denne forordning ikke anvendelse på nasjonal lovgivning som ilegger fysiske personer strafferettslige sanksjoner, med mindre dette er den måten konkurranseregler som får anvendelse på foretak, håndheves på.

9. Traktatens artikkel 81 og 82 har som mål å beskytte konkurransen på markedet. Denne forordning, som er vedtatt for å gjennomføre disse traktatbestemmelsene, hindrer ikke medlemsstatene i å gjennomføre nasjonal lovgivning på sitt territorium som beskytter andre berettigede interesser, forutsatt at denne lovgivning er forenlig med de alminnelige prinsipper og andre bestemmelser i fellesskapsretten. I den utstrekning slik nasjonal lovgivning hovedsakelig har et annet mål enn å beskytte konkurransen på markedet, kan medlemsstatenes konkurransemyndigheter og domstoler anvende slik lovgivning på sitt territorium. Medlemsstatene kan følgelig i henhold til denne forordning gjennomføre på sitt territorium nasjonal lovgivning som forbyr eller ilegger sanksjoner for urimelig handelspraksis, enten den er ensidig eller i henhold til avtale. Slik lovgivning har et særskilt mål uavhengig av den faktiske eller antatte innvirkning slik praksis har på konkurransen på markedet. Dette gjelder særlig lovgivning som forbyr foretak å påtvinge, avkreve eller forsøke å avkreve sine handelspartnere vilkår som er uberettigede, uforholdsmessige eller uten vederlag.
10. Forordninger som 19/65/EØF⁶, (EØF) nr. 2821/71⁷, (EØF) nr. 3976/87⁸, (EØF)

⁶ Rådsforordning nr. 19/65/EØF av 2. mars 1965 om anvendelse av traktatens artikkel 81 nr. 3 (titlene på forordningene er tilpasset for å ta hensyn til den nye nummereringen av artiklene i EF-traktaten, i samsvar med Amsterdam-traktatens artikkel 12. Den opprinnelige henvisningen var til traktatens artikkel 85 nr. 3 på visse grupper av avtaler og samordnet opptreden (EFT 36 av 6.3.1965, s. 533/65). Forordningen sist endret ved forordning (EF) nr. 1215/1999 (EFT L 148 av 15.6.1999, s. 1).

⁷ Rådsforordning (EØF) nr. 2821/71 av 20. desember 1971 om anvendelse av traktatens artikkel 81 nr. 3 (titlene på forordningene er tilpasset for å ta hensyn til den nye nummereringen av artiklene i EF-traktaten, i samsvar med Amsterdam-traktatens artikkel 12. Den opprinnelige henvisningen var til traktatens artikkel 85 nr. 3 på visse grupper av avtaler, beslutninger og samordnet opptreden (EFT L 285 av 29.12.1971, s. 46). Forordningen sist endret ved tiltredelsesakten av 1994.

⁸ Rådsforordning (EØF) nr. 3976/87 av 14. desember 1987 om anvendelse av traktatens artikkel 81 nr. 3 (titlene på forordningene er tilpasset for å ta hensyn til den nye nummereringen av artiklene i EF-traktaten, i samsvar med Amsterdam-traktatens artikkel 12. Den opprinnelige henvisningen var til traktatens artikkel 85 nr. 3 på visse grupper av avtaler, beslutninger og samordnet opptreden innen lufttransport (EFT L 374 av 31.12.1987, s. 9). Forordningen sist endret ved tiltredelsesakten av 1994.

Om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 130/2004 av 24. september 2004 om innlemmelse i EØS-avtalen av rådsforordning (EF) nr. 1/2003 av 16. desember 2002 om gjennomføring av konkurransereglene i EF-traktaten artikkel 81 og 82

nr. 1534/91⁹ eller (EØF) nr. 479/92¹⁰ gir Kommisjonen myndighet til å anvende traktatens artikkel 81 nr. 3 på visse grupper av avtaler, beslutninger truffet av sammenslutninger av foretak og samordnet opptreden. På områder som er definert ved slike forordninger, har Kommisjonen vedtatt og kan fortsatt vedta såkalte gruppeunntaksforordninger der den erklærer at traktatens artikkel 81 nr. 1 ikke får anvendelse på grupper av avtaler, beslutninger og samordnet opptreden. Når avtaler, beslutninger og samordnet opptreden som slike forordninger får anvendelse på, likevel har virkninger som ikke er forenlige med traktatens artikkel 81 nr. 3, bør Kommisjonen og medlemsstatenes konkurransemyndigheter i særskilte tilfeller ha myndighet til å trekke tilbake fordelene gitt ved gruppeunntaksforordningen.

11. For å sikre at traktatens bestemmelser anvendes bør Kommisjonen ved vedtak rettet til foretak eller sammenslutninger av foretak kunne pålegge dem å bringe overtredelsene av traktatens artikkel 81 og 82 til opphør. Kommisjonen bør også, dersom den har en berettiget interesse av det, kunne gjøre vedtak som fastslår at det tidligere har skjedd en overtredelse, selv om den ikke ilegger bot. Den myndighet Domstolen har gitt Kommisjonen til å gjøre vedtak om midlertidige tiltak, bør også fastsettes uttrykkelig i denne forordning.
12. Det bør fastsettes uttrykkelig i denne forordning at Kommisjonen har myndighet til å pålegge ethvert atferdsmessig eller strukturelt tiltak som er nødvendig for effektivt å bringe overtredelsen til opphør, idet det tas hensyn til forholdsmessighetsprinsippet. Strukturelle tiltak bør pålegges bare dersom det ikke finnes like effektive atferdsmessige tiltak, eller dersom like effektive atferdsmessige tiltak ville være mer tyngende for det berørte foretak enn

det strukturelle tiltaket. Endringer av et foretaks struktur slik den var før overtredelsen fant sted, vil stå i rimelig forhold til overtredelsen bare dersom det er betydelig fare for en vedvarende eller gjentatt overtredelse som kommer av selve strukturen til foretaket.

13. Når foretak som ledd i en saksbehandling som kan føre til at en avtale eller en samordnet opptreden forbyes, tilbyr Kommisjonen å gi forpliktende tilsagn som tar hensyn til dens betenkeligheter, bør Kommisjonen ved vedtak kunne gjøre disse forpliktende tilsagnene bindende for de berørte foretak. I vedtak om forpliktende tilsagn bør det fastsettes at det ikke lenger er grunnlag for at Kommisjonen griper inn uten at det fastslås om det har skjedd eller fortsatt skjer en overtredelse. Vedtak om forpliktende tilsagn berører ikke den myndighet medlemsstatenes konkurransemyndigheter og domstoler har til å fastslå dette og treffe en avgjørelse i saken. Vedtak om forpliktende tilsagn er ikke egnet i saker der Kommisjonen har til hensikt å ilegge en bot.
14. I unntakstilfeller der allmenne fellesskapsinteresser krever det, kan det dessuten være hensiktsmessig for Kommisjonen å gjøre et vedtak av deklatorisk art der det fastslås at forbudet i traktatens artikkel 81 eller 82 ikke får anvendelse, for å klargjøre regelverket og sikre en enhetlig rettsanvendelse i hele Fellesskapet, særlig med hensyn til nye typer avtaler eller samordnet opptreden som ikke er blitt avgjort i eksisterende rettspraksis og administrativ praksis.
15. Kommisjonen og medlemsstatenes konkurransemyndigheter bør sammen danne et nettverk av offentlige myndigheter som anvender Fellesskapets konkurranseregler i nært samarbeid. For dette formål er det nødvendig å innføre ordninger for informasjon og samråd. Kommisjonen vil i nært samarbeid med medlemsstatene fastsette og revidere nærmere regler for samarbeid i nettverket.
16. Uansett om det i nasjonale bestemmelser er fastsatt noe annet, bør medlemmene av nettverket ha adgang til å utveksle opplysninger og bruke slike opplysninger som bevismateriale, selv om de er fortrolige. Disse opplysningene kan brukes ved anvendelse av traktatens artikkel 81 og 82 og i forbindelse med parallell anvendelse av nasjonal konkurranselovgivning, forutsatt at sistnevnte anvendelse gjelder samme sak og ikke fører til et annet resultat. Når de utvekslede opplysninger brukes av mottakermyndigheten til å ilegge foretak sanksjoner,

⁹ Rådsforordning (EØF) nr. 1534/91 av 31. mai 1991 om anvendelse av traktatens artikkel 81 nr. 3 (titlene på forordningene er tilpasset for å ta hensyn til den nye nummereringen av artiklene i EF-traktaten, i samsvar med Amsterdam-traktatens artikkel 12. Den opprinnelige henvisningen var til traktatens artikkel 85 nr. 3 på visse grupper av avtaler, beslutninger og samordnet opptreden i forsikringssektoren (EFT L 143 av 7.6.1991, s. 1).

¹⁰ Rådsforordning (EØF) nr. 479/92 av 25. februar 1992 om anvendelse av traktatens artikkel 81 nr. 3 (titlene på forordningene er tilpasset for å ta hensyn til den nye nummereringen av artiklene i EF-traktaten, i samsvar med Amsterdam-traktatens artikkel 12. Den opprinnelige henvisningen var til traktatens artikkel 85 nr. 3 på visse grupper av avtaler, beslutninger og samordnet opptreden mellom rederier som driver linjefart (konsortier) (EFT L 55 av 29.2.1992, s. 3). Forordningen endret ved tiltredelsesakten av 1994.

Om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 130/2004 av 24. september 2004 om innlemmelse i EØS-avtalen av rådsforordning (EF) nr. 1/2003 av 16. desember 2002 om gjennomføring av konkurransereglene i EF-traktaten artikkel 81 og 82

- bør det ikke være andre begrensninger for bruken av opplysningene enn en forpliktelse til å bruke dem til det formål de ble innhentet for, på bakgrunn av at de sanksjoner som ilegges foretak er av samme type i alle systemer. Foretakenes rett til å forsvare seg i de ulike systemene kan regnes som tilstrekkelig likeverdig. Fysiske personer kan imidlertid ilegges svært ulike typer sanksjoner i de ulike systemene. I slike tilfeller bør det sikres at opplysningene kan brukes bare dersom de er samlet inn på en måte som sikrer samme vern av fysiske persons rett til å forsvare seg som det som er fastsatt i mottakermyndighetens nasjonale regler.
17. For å sikre en ensartet anvendelse av konkurransereglene og at nettverket samtidig virker på best mulig måte, er det nødvendig å beholde regelen om at medlemsstatenes konkurransemyndigheter automatisk fratras sin myndighet dersom Kommisjonen innleder sin egen behandling av saken. Når en medlemsstats konkurransemyndighet allerede behandler en sak og Kommisjonen akter å innlede behandling av saken, bør den søke å gjøre det snarest mulig. Før den innleder behandlingen bør Kommisjonen rådføre seg med vedkommende nasjonale myndighet.
 18. For å sikre at sakene blir behandlet av de best egnede myndigheter innenfor nettverket, bør det innføres en alminnelig bestemmelse som gjør det mulig for en konkurransemyndighet å avbryte eller avslutte en sak på det grunnlag at en annen myndighet behandler den eller allerede har behandlet den, ettersom målet er at hver sak skal behandles av bare én myndighet. Denne bestemmelsen bør ikke hindre Kommisjonens mulighet til, i henhold til Domstolens rettspraksis, å avvise en klage fordi den mangler fellesskapsinteresse, selv om ingen annen konkurransemyndighet har tilkjennegitt at den akter å behandle saken.
 19. Den rådgivende komité for konkurransesaker nedsatt ved forordning nr. 17 har virket på en svært tilfredsstillende måte. Den vil passe godt i det nye systemet for desentralisert anvendelse. Det er derfor nødvendig å ta utgangspunkt i de regler som er fastsatt i forordning nr. 17, samtidig som arbeidet organiseres mer effektivt. For dette formål bør uttalelser kunne gis skriftlig. Den rådgivende komité bør også kunne tjene som forum for drøfting av saker som blir behandlet av konkurransemyndighetene i medlemsstatene, og dermed bidra til en ensartet anvendelse av Fellesskapets konkurranseregler.
 20. Den rådgivende komité bør være sammensatt av representanter for medlemsstatenes konkurransemyndigheter. Til møter der generelle spørsmål blir drøftet bør medlemsstatene kunne utpeke ytterligere en representant. Dette berører ikke komitémedlemmenes mulighet til å få bistand fra andre sakkyndige fra medlemsstatene.
 21. En ensartet anvendelse av konkurransereglene krever også at det blir innført ordninger for samarbeid mellom medlemsstatenes domstoler og Kommisjonen. Dette gjelder alle domstoler i medlemsstatene som anvender traktatens artikkel 81 og 82, enten de anvender disse reglene ved tvister mellom privatpersoner, funksjoner som offentlig myndighet eller som klageinstanser. Nasjonale domstoler bør særlig kunne anmode Kommisjonen om opplysninger eller uttalelser om anvendelsen av Fellesskapets konkurranseregelverk. Kommisjonen og medlemsstatenes konkurransemyndigheter bør også kunne inngi skriftlige eller muntlige innlegg til de domstoler som skal anvende traktatens artikkel 81 eller 82. Disse innleggene bør inngis i samsvar med nasjonale rettergangsregler og nasjonal praksis, herunder regler som ivaretar partenes rettigheter. For dette formål bør det sikres at Kommisjonen og medlemsstatenes konkurransemyndigheter holdes tilstrekkelig underrettet om rettssaker som pågår ved nasjonale domstoler.
 22. For å sikre overholdelse av prinsippene om rettssikkerhet og en ensartet anvendelse av Fellesskapets konkurranseregler i en ordning med parallell myndighet, må motstridende vedtak unngås. Det må derfor i samsvar med Domstolens rettspraksis klargjøres hvilke virkninger Kommisjonens vedtak og saksbehandling har på medlemsstatenes domstoler og konkurransemyndigheter. Vedtak om forpliktende tilsagn gjort av Kommisjonen berører ikke den myndighet medlemsstatenes domstoler og konkurransemyndigheter har til å anvende traktatens artikkel 81 og 82.
 23. Kommisjonen bør ha myndighet til i hele Fellesskapet å kreve de opplysninger som er nødvendige for å påvise hvilke avtaler, beslutninger og former for samordnet opptreden som er forbudt i henhold til traktatens artikkel 81, og enhver utilbørlig utnyttning av en dominerende stilling som er forbudt i henhold til traktatens artikkel 82. Når foretak etterkommer Kommisjonens vedtak, kan de ikke tvinges til å inn-

Om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 130/2004 av 24. september 2004 om innlemmelse i EØS-avtalen av rådsforordning (EF) nr. 1/2003 av 16. desember 2002 om gjennomføring av konkurransereglene i EF-traktaten artikkel 81 og 82

rømme at de har begått en overtredelse, men de er uansett forpliktet til å svare på spørsmål om faktiske forhold og framlegge dokumenter, selv om disse opplysningene kan bli brukt mot dem eller mot et annet foretak for å fastslå at det har skjedd en overtredelse.

24. Kommisjonen bør også ha myndighet til å foreta de kontroller som er nødvendige for å påvise hvilke avtaler, beslutninger og former for samordnet opptreden som er forbudt i henhold til traktatens artikkel 81, og enhver utilbørlig utnyttning av en dominerende stilling som er forbudt i henhold til traktatens artikkel 82. Medlemsstatenes konkurransemyndigheter bør samarbeide aktivt ved utøvelsen av denne myndighet.
25. Det blir stadig vanskeligere å påvise brudd på konkurransereglene, og for å beskytte konkurransen på en effektiv måte må Kommisjonens undersøkelsesmyndighet utvides. Kommisjonen bør særlig ha myndighet til å innhente uttalelser fra enhver person som kan ha nyttige opplysninger, og protokollføre vedkommendes uttalelser. Ved en kontroll bør tjenestemenn som har fullmakt fra Kommisjonen, ha myndighet til å foreta forsegling i det tidsrom som er nødvendig for å utføre kontrollen. Forseglinger bør vanligvis ikke brukes i mer enn 72 timer. Tjenestemenn som har fullmakt fra Kommisjonen, bør også ha myndighet til å anmode om alle opplysninger som er relevante for kontrollens gjenstand og formål.
26. Erfaring har vist at forretningsdokumenter i visse tilfeller oppbevares hjemme hos medlemmer av ledelsen eller andre personer som arbeider for et foretak. For å sikre effektive kontroller bør derfor tjenestemenn og andre personer som har fullmakt fra Kommisjonen, ha tilgang til alle lokaler der forretningsdokumenter kan være oppbevart, herunder private hjem. Utøvelsen av sistnevnte myndighet bør imidlertid være underlagt tillatelse fra en rettsmyndighet.
27. Med forbehold for Domstolens rettspraksis er det hensiktsmessig å fastsette rekkevidden av den kontroll som den nasjonale rettsmyndighet kan utføre, når den i henhold til nasjonal lovgivning og som et forebyggende tiltak tillater at ordensmakten tilkalles ved eventuell motstand fra foretakets side, eller for å gjennomføre en

beslutning om kontroll av andre lokaler enn forretningslokaler. Det følger av rettspraksis at den nasjonale rettsmyndighet særlig kan anmode Kommisjonen om ytterligere opplysninger som den trenger for å utføre kontrollen, og at den uten disse kan nekte tillatelsen. Rettspraksis bekrefter også de nasjonale domstolers myndighet til å kontrollere anvendelsen av nasjonale regler for bruk av tvangsmidler.

28. For å gjøre det lettere for medlemsstatenes konkurransemyndigheter å anvende traktatens artikkel 81 og 82 effektivt, bør det være mulig for dem å bistå hverandre med gjennomføring av kontroller og andre former for undersøkelser.
29. Overholdelsen av traktatens artikkel 81 og 82 og oppfyllelsen av de forpliktelser foretak og sammenslutninger av foretak er pålagt i henhold til denne forordning, bør kunne sikres ved hjelp av bøter og tvangsmulkt. For dette formål bør det også fastsettes passende bøter for overtredelse av saksbehandlingsreglene.
30. For å sikre en effektiv inndrivelse av bøter ilagt sammenslutninger av foretak for overtredelser de har begått, er det nødvendig å fastsette på hvilke vilkår Kommisjonen kan kreve betaling av boten fra medlemmene av sammenslutningen dersom sammenslutningen er insolvent. I denne forbindelse bør Kommisjonen ta hensyn til den relative størrelsen på de foretak som tilhører sammenslutningen, og særlig til de små og mellomstore bedriftenes situasjon. Betaling av bøter foretatt av ett eller flere medlemmer av sammenslutningen berører ikke bestemmelser i nasjonal lovgivning om adgangen til å kreve regress for det betalte beløpet hos andre medlemmer av sammenslutningen.
31. Reglene for foreldelsesfrist for ilegging av bøter og tvangsmulkt ble fastsatt i rådsforordning (EØF) nr. 2988/74¹¹, som også gjelder økonomiske sanksjoner på transportområdet. I en ordning med parallell myndighet bør de handlinger som kan avbryte foreldelsen, omfatte selvstendig saksbehandling innledet av en medlemsstats konkurransemyndighet. For å klargjøre den rettslige rammen bør derfor forordning (EØF) nr. 2988/74 endres slik at den ikke anvendes på det område som omfattes av denne forordning, og foreldelsesregler bør fastsettes i denne forordning.
32. De berørte foretak bør ha rett til å bli hørt av Kommisjonen, tredjemenn hvis interesser kan bli påvirket av et vedtak bør ha mulighet til å framlegge sine merknader på forhånd, og de vedtak som gjøres, bør offentliggjøres i vidt

¹¹ Rådsforordning (EØF) nr. 2988/74 av 26. november 1974 om foreldelse av adgangen til å ilegge økonomiske sanksjoner innen Det europeiske økonomiske fellesskaps transport- og konkurranserett og av adgangen til tvangsfullbyrdelse av sanksjonene (EFT L 319 av 29.11.1974, s. 1).

Om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 130/2004 av 24. september 2004 om innlemmelse i EØS-avtalen av rådsforordning (EF) nr. 1/2003 av 16. desember 2002 om gjennomføring av konkurransereglene i EF-traktaten artikkel 81 og 82

- omfang. Samtidig som de berørte foretaks rett til å forsvare seg, og særlig retten til dokumentinnsyn sikres, er det nødvendig å beskytte forretningshemmeligheter. Det bør også sikres at opplysninger som utveksles i nettverket, blir behandlet fortrolig.
33. Siden alle vedtak gjort av Kommisjonen i henhold til denne forordning er underlagt Domstolens kontroll i samsvar med traktaten, bør Domstolen i samsvar med traktatens artikkel 229 tildeles full domsmyndighet med hensyn til vedtak der Kommisjonen ilegger bøter eller tvangsmulfter.
34. Prinsippene fastsatt i traktatens artikkel 81 og 82, som gjennomført ved forordning nr. 17, har gitt fellesskapsorganene en sentral rolle. Denne sentrale rollen bør opprettholdes, samtidig som medlemsstatene knyttes nærmere til anvendelsen av Fellesskapets konkurranseregler. I samsvar med nærhetsprinsippet og forholdsmessighetsprinsippet som fastsatt i traktatens artikkel 5, går denne forordning ikke lenger enn det som er nødvendig for å nå sitt mål, nemlig en effektiv anvendelse av Fellesskapets konkurranseregler.
35. For å oppnå en riktig anvendelse av Fellesskapets konkurranseregelverk, bør medlemsstatene utpeke og bemyndige myndigheter til å anvende traktatens artikkel 81 og 82 som offentlig myndighet. De bør kunne utpeke forvaltnings- og rettsmyndigheter som skal utføre de ulike oppgavene som konkurransemyndighetene tillegges i denne forordning. I denne forordning erkjennes de store ulikheter som finnes mellom medlemsstatenes systemer for offentlig håndheving av reglene. Virkningene av artikkel 11 nr. 6 i denne forordning bør gjelde for alle konkurransemyndigheter. Som et unntak fra denne hovedregel, og med forbehold for vilkårene i artikkel 35 nr. 4 i denne forordning, bør artikkel 11 nr. 6 få anvendelse på den myndighet som reiser sak når den bringer en sak inn for en særskilt rettsmyndighet. Dersom disse vilkårene ikke er oppfylt, skal hovedregelen få anvendelse. Artikkel 11 nr. 6 bør uansett ikke få anvendelse på domstoler når de fungerer som klageinstanser.
36. Ettersom rettspraksis har gjort det klart at konkurransereglene får anvendelse på transport, bør den sektoren være underlagt saksbehandlingsbestemmelsene i denne forordning. Rådsforordning nr. 141 av 26. november 1962 om unntak fra anvendelsen av rådsforordning nr. 17 for transportsektoren¹² bør derfor oppheves, og forordning (EØF) nr. 1017/68¹³, (EØF) nr. 4056/86¹⁴ og (EØF) nr. 3975/87¹⁵ bør endres for å oppheve de særlige saksbehandlingsbestemmelsene som de inneholder.
37. I denne forordning respekteres de grunnleggende rettigheter og overholdes de prinsipper som er anerkjent særlig i Den europeiske unions pakt om grunnleggende rettigheter. Denne forordning bør følgelig fortolkes og anvendes i henhold til disse rettigheter og prinsipper.
38. Rettssikkerhet for foretak som driver virksomhet i henhold til Fellesskapets konkurranseregler, bidrar til å fremme nyskaping og investering. Når en sak skaper virkelig usikkerhet fordi den medfører nye eller uløste spørsmål med hensyn til anvendelsen av disse reglene, kan de enkelte foretak ha behov for å be om uformell veiledning fra Kommisjonen. Denne forordning berører ikke Kommisjonens mulighet til å gi slik uformell veiledning –

VEDTATT DENNE FORORDNING:

Kapittel I

Prinsipper

Artikkel 1

Anvendelse av traktatens artikkel 81 og 82

1. Avtaler, beslutninger og samordnet opptreden som omfattes av traktatens artikkel 81 nr. 1, og som ikke oppfyller vilkårene i traktatens artikkel 81 nr. 3, skal være forbudt, uten at det kreves vedtak om dette på forhånd.
2. Avtaler, beslutninger og samordnet opptreden som omfattes av traktatens artikkel 81 nr. 1, og som oppfyller vilkårene i traktatens artikkel 81

¹² EFT 124 av 28.11.1962, s. 2751/62. Forordningen sist endret ved forordning nr. 1002/67/EØF (EFT 306 av 16.12.1967, s. 1).

¹³ Rådsforordning (EØF) nr. 1017/68 av 19. juli 1968 om anvendelse av konkurransereglene innen transport med jernbane, på vei og innlands vannvei (EFT L 175 av 23.7.1968, s. 1). Forordningen sist endret ved tiltredelsesakten av 1994.

¹⁴ Rådsforordning (EØF) nr. 4056/86 av 22. desember 1986 om anvendelse av traktatens artikkel 81 og 82 (titlene på forordningene er tilpasset for å ta hensyn til den nye nummereringen av artiklene i EF-traktaten, i samsvar med Amsterdamtraktatens artikkel 12. Den opprinnelige henvisningen var til traktatens artikkel 85 og 86) på sjøtransport (EFT L 374 av 31.12.1986, s. 4). Forordningen sist endret ved tiltredelsesakten av 1994.

¹⁵ Rådsforordning (EØF) nr. 3975/87 av 14. desember 1987 om fastsettelse av framgangsmåten ved anvendelse av konkurransereglene på foretak innen lufttransport (EFT L 374 av 31.12.1987, s. 1). Forordningen sist endret ved forordning (EØF) nr. 2410/92 (EFT L 240 av 24.8.1992, s. 18).

Om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 130/2004 av 24. september 2004 om innlemmelse i EØS-avtalen av rådsforordning (EF) nr. 1/2003 av 16. desember 2002 om gjennomføring av konkurransereglene i EF-traktaten artikkel 81 og 82

nr. 3, skal ikke være forbudt, uten at det kreves vedtak om dette på forhånd.

3. Utilbørlig utnytting av en dominerende stilling som nevnt i traktatens artikkel 82 skal være forbudt, uten at det kreves vedtak om dette på forhånd.

Artikkel 2

Bevisbyrde

Ved alle nasjonale framgangsmåter eller fellesskapsframgangsmåter for anvendelse av traktatens artikkel 81 og 82 skal bevisbyrden for overtredelse av traktatens artikkel 81 nr. 1 eller artikkel 82 påhvile den part eller myndighet som hevder at det har skjedd en overtredelse. Det foretak eller de sammenslutninger av foretak som påberoper seg traktatens artikkel 81 nr. 3, skal ha bevisbyrden for at vilkårene i nevnte nummer er oppfylt.

Artikkel 3

Forholdet mellom traktatens artikkel 81 og 82 og nasjonal konkurranselovgivning

1. Når medlemsstatenes konkurransemyndigheter eller nasjonale domstoler anvender nasjonal konkurranselovgivning på avtaler, beslutninger truffet av sammenslutninger av foretak og samordnet opptreden i henhold til traktatens artikkel 81 nr. 1, som kan påvirke handelen mellom medlemsstater i henhold til nevnte bestemmelse, skal de også anvende traktatens artikkel 81 på slike avtaler, beslutninger eller former for samordnet opptreden. Når medlemsstatenes konkurransemyndigheter eller nasjonale domstoler anvender nasjonal konkurranselovgivning på utilbørlig utnytting som er forbudt i henhold til traktatens artikkel 82, skal de også anvende traktatens artikkel 82.
2. Anvendelsen av nasjonal konkurranselovgivning kan ikke føre til forbud mot avtaler, beslutninger truffet av sammenslutninger av foretak eller samordnet opptreden som kan påvirke handelen mellom medlemsstater, men som ikke begrenser konkurransen i henhold til traktatens artikkel 81 nr. 1, eller som oppfyller vilkårene i traktatens artikkel 81 nr. 3 eller som er omfattet av en forordning om anvendelse av traktatens artikkel 81 nr. 3. Denne forordning skal ikke hindre medlemsstatene i å vedta og anvende strengere nasjonal lovgivning på sitt territorium som forbyr eller ilegger sanksjoner for foretaks ensidige atferd.

3. Med forbehold for alminnelige prinsipper og andre bestemmelser i fellesskapsretten får nr. 1 og 2 ikke anvendelse når medlemsstatenes konkurransemyndigheter og domstoler anvender nasjonal lovgivning om kontroll med sammenslutninger av foretak, og de hindrer ikke anvendelsen av bestemmelser i nasjonal lovgivning som hovedsakelig har et annet mål enn målet i traktatens artikkel 81 og 82.

Kapittel II

Myndighet

Artikkel 4

Kommisjonens myndighet

Ved anvendelsen av traktatens artikkel 81 og 82 skal Kommisjonen ha den myndighet som er fastsatt i denne forordning.

Artikkel 5

Myndigheten til medlemsstatenes konkurransemyndigheter

Medlemsstatenes konkurransemyndigheter skal ha myndighet til å anvende traktatens artikkel 81 og 82 i enkeltsaker. For dette formål kan de av eget tiltak eller på grunnlag av en klage gjøre følgende vedtak:

- kreve at en overtredelse bringes til opphør,
- vedta midlertidige tiltak,
- godta forpliktende tilsagn,
- ilegge bøter, tvangsmulfter eller andre sanksjoner som er fastsatt i deres nasjonale lovgivning.

Dersom de på grunnlag av de opplysninger de har, anser at vilkårene for forbud ikke er oppfylt, kan de også bestemme at det ikke er noe grunnlag for å gripe inn.

Artikkel 6

De nasjonale domstolers myndighet

Nasjonale domstoler skal ha myndighet til å anvende traktatens artikkel 81 og 82.

Kapittel III Artikkel 7

Fastslå og bringe til opphør en overtredelse

1. Dersom Kommisjonen på grunnlag av en klage eller av eget tiltak fastslår at det har skjedd en

Om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 130/2004 av 24. september 2004 om innlemmelse i EØS-avtalen av rådsforordning (EF) nr. 1/2003 av 16. desember 2002 om gjennomføring av konkurransereglene i EF-traktaten artikkel 81 og 82

overtredelse av traktatens artikkel 81 eller 82, kan den ved vedtak pålegge vedkommende foretak og sammenslutninger av foretak å bringe overtredelsen til opphør. For dette formål kan den pålegge dem ethvert atferdsmessig eller strukturelt tiltak som står i forhold til den overtredelse som har skjedd, og som er nødvendig for effektivt å bringe overtredelsen til opphør. Strukturelle tiltak kan pålegges bare dersom det ikke finnes like effektive atferdsmessige tiltak, eller dersom like effektive atferdsmessige tiltak ville være mer tyngende for det berørte foretak enn det strukturelle tiltaket. Dersom Kommisjonen har en berettiget interesse av det, kan den også fastslå at det tidligere har skjedd en overtredelse.

2. Fysiske eller juridiske personer som kan godtgjøre en berettiget interesse, samt medlemsstatene, kan inngi klage i henhold til nr. 1.

Artikkel 8

Midlertidige tiltak

1. I hastesaker der det er fare for alvorlige og uopprettelige skader på konkurransen, kan Kommisjonen på eget initiativ ved vedtak treffe midlertidige tiltak dersom det umiddelbart kan fastslås at det har skjedd en overtredelse.
2. Et vedtak i henhold til nr. 1 får anvendelse i et bestemt tidsrom og kan fornyes i det omfang dette er nødvendig og hensiktsmessig.

Artikkel 9

Forpliktende tilsagn

1. Når Kommisjonen har til hensikt å gjøre et vedtak som krever at en overtredelse bringes til opphør, og de berørte foretak tilbyr å gi forpliktende tilsagn som tar hensyn til de betenkeligheter Kommisjonen har underrettet dem om i sin foreløpige vurdering, kan Kommisjonen ved vedtak gjøre disse forpliktende tilsagnene bindende for foretakene. Et slikt vedtak kan gjøres for et bestemt tidsrom, og det skal fastslå at det ikke lenger er grunnlag for at Kommisjonen griper inn.
2. Kommisjonen kan etter anmodning eller av eget tiltak, gjenoppta saksbehandlingen
 - a. dersom de faktiske forhold som lå til grunn for vedtaket, er blitt endret,
 - b. dersom de berørte foretak handler i strid med sine forpliktende tilsagn, eller
 - c. dersom vedtaket ble gjort på grunnlag av

ufullstendige, uriktige eller villedende opplysninger fra partene.

Artikkel 10

Ikke-anvendelighet

Når allmenne fellesskapsinteresser med hensyn til anvendelse av traktatens artikkel 81 og 82 krever det, kan Kommisjonen av eget tiltak ved vedtak fastslå at traktatens artikkel 81 ikke får anvendelse på en avtale, en beslutning truffet av en sammenslutning av foretak eller en samordnet opptreden, enten fordi vilkårene i traktatens artikkel 81 nr. 1 ikke er oppfylt, eller fordi vilkårene i traktatens artikkel 81 nr. 3 er oppfylt.

Kommisjonen kan også gjøre et slikt vedtak med hensyn til traktatens artikkel 82.

Kapittel IV

Samarbeid

Artikkel 11

Samarbeid mellom Kommisjonen og medlemsstatenes konkurransemyndigheter

1. Kommisjonen og medlemsstatenes konkurransemyndigheter skal anvende Fellesskapets konkurranseregler i nært samarbeid.
2. Kommisjonen skal oversende medlemsstatenes konkurransemyndigheter kopier av de viktigste dokumentene den har innhentet med sikte på anvendelse av artikkel 7, 8, 9, 10 og artikkel 29 nr. 1. Kommisjonen skal etter anmodning fra en medlemsstats konkurransemyndighet oversende den en kopi av eksisterende dokumenter som er nødvendige for å vurdere saken.
3. Når medlemsstatenes konkurransemyndigheter anvender traktatens artikkel 81 eller 82, skal de underrette Kommisjonen skriftlig før eller umiddelbart etter at de har iverksatt de første formelle undersøkelsene. Disse opplysningene kan også gjøres tilgjengelige for de andre medlemsstatenes konkurransemyndigheter.
4. Medlemsstatene skal underrette Kommisjonen senest 30 dager før det gjøres et vedtak om at en overtredelse skal bringes til opphør, at forpliktende tilsagn skal godtas eller at fordelene gitt ved en gruppeunntaksforordning skal trekkes tilbake. I denne forbindelse skal de framlegge for Kommisjonen et sammendrag av saken, det planlagte vedtaket, eller i mangel av dette, ethvert annet dokument med opplysning

Om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 130/2004 av 24. september 2004 om innlemmelse i EØS-avtalen av rådsforordning (EF) nr. 1/2003 av 16. desember 2002 om gjennomføring av konkurransereglene i EF-traktaten artikkel 81 og 82

ger om de planlagte tiltakene. Disse opplysningene kan også gjøres tilgjengelige for de andre medlemsstatenes konkurransemyndigheter. Etter anmodning fra Kommisjonen skal den berørte konkurransemyndighet stille til rådighet for Kommisjonen andre dokumenter den har i sin besittelse som er nødvendige for å vurdere saken. De opplysningene som er gitt til Kommisjonen, kan gjøres tilgjengelige for de andre medlemsstatenes konkurransemyndigheter. Nasjonale konkurransemyndigheter kan også seg imellom utveksle de opplysninger som er nødvendige for å vurdere en sak de behandler i henhold til traktatens artikkel 81 eller 82.

5. Medlemsstatenes konkurransemyndigheter kan rådføre seg med Kommisjonen i enhver sak som gjelder anvendelsen av fellesskapsretten.
6. Når Kommisjonen innleder saksbehandling med sikte på å gjøre vedtak i henhold til kapittel III, fratras medlemsstatenes konkurransemyndigheter sin myndighet til å anvende traktatens artikkel 81 og 82. Dersom en medlemsstats konkurransemyndighet allerede behandler en sak, skal Kommisjonen innlede saksbehandling først etter å ha rådført seg med den nasjonale konkurransemyndighet.

Artikkel 12

Utveksling av opplysninger

1. Ved anvendelse av traktatens artikkel 81 og 82 skal Kommisjonen og medlemsstatenes konkurransemyndigheter ha myndighet til å utveksle og bruke som bevismateriale alle faktiske eller juridiske opplysninger, herunder fortrolige opplysninger.
2. De utvekslede opplysningene skal brukes som bevismateriale bare med henblikk på anvendelse av traktatens artikkel 81 eller 82 og i forbindelse med den sak de er innhentet for av den myndighet som overfører opplysningene. Når nasjonal konkurranselovgivning anvendes i samme sak og parallelt med Fellesskapets konkurranseregelverk, og ikke fører til et annet resultat, kan de opplysninger som utveksles i henhold til denne artikkel, også brukes ved anvendelse av nasjonal konkurranselovgivning.
3. De opplysninger som er utvekslet i henhold til nr. 1, kan brukes som bevismateriale for å ilegge fysiske personer sanksjoner bare når
 - det i den lov som gjelder for den myndighet som overfører opplysningene, er fastsatt

lignende sanksjoner i forbindelse med overtreddelse av traktatens artikkel 81 eller 82, eller dersom dette ikke er tilfellet, når

- opplysningene er innhentet på en måte som sikrer samme vern av fysiske personers rett til å forsvare seg som det som er fastsatt i mottakermyndighetens nasjonale regler. I dette tilfelle kan de utvekslede opplysninger imidlertid ikke brukes av mottakermyndigheten til å ilegge frihetsstraff.

Artikkel 13

Utsettelse eller avslutning av saksbehandlingen

1. Når konkurransemyndighetene i to eller flere medlemsstater har mottatt en klage eller handler av eget tiltak i henhold til traktatens artikkel 81 eller 82 med hensyn til samme avtale, beslutning truffet av en sammenslutning av foretak eller samordnet opptreden, skal det faktum at en myndighet behandler saken være tilstrekkelig grunn for de øvrige myndigheter til å utsette saksbehandlingen eller avvise klagen. Kommisjonen kan også avvise en klage på det grunnlag at en medlemsstats konkurransemyndighet behandler saken.
2. Når en medlemsstats konkurransemyndighet eller Kommisjonen har mottatt en klage på en avtale, på en beslutning truffet av en sammenslutning av foretak eller på en samordnet opptreden, som allerede er behandlet av en annen konkurransemyndighet, kan den avvise klagen.

Artikkel 14

Rådgivende komité

1. Kommisjonen skal rådspørre en rådgivende komité for konkurransesaker før den gjør vedtak i henhold til artikkel 7, 8, 9, 10, 23, artikkel 24 nr. 2 og artikkel 29 nr. 1.
2. Ved behandling av enkeltsaker skal den rådgivende komité være sammensatt av representanter for medlemsstatenes konkurransemyndigheter. Til møter der det drøftes andre spørsmål enn enkeltsaker, kan det utpekes ytterligere én representant fra medlemsstatene med sakkunnskap om konkurransesaker. Representantene kan ved forfall erstattes av andre representanter.
3. Samrådet kan finne sted på et møte som Kommisjonen innkaller til og leder, og som tidligst

Om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 130/2004 av 24. september 2004 om innlemmelse i EØS-avtalen av rådsforordning (EF) nr. 1/2003 av 16. desember 2002 om gjennomføring av konkurransereglene i EF-traktaten artikkel 81 og 82

kan holdes 14 dager etter at innkallingen samt et sammendrag av saken, en angivelse av de viktigste dokumentene og et foreløpig utkast til vedtak, er sendt ut. Når det gjelder vedtak i henhold til artikkel 8, kan møtet holdes sju dager etter at den dispositive delen av utkastet til vedtak er sendt ut. Når Kommisjonen sender ut en møteinnkalling med kortere frist enn dem som er nevnt ovenfor, kan møtet finne sted på den foreslåtte datoen dersom ingen av medlemsstatene har noen innvendinger. Den rådgivende komité skal avggi en skriftlig uttalelse om Kommisjonens foreløpige utkast til vedtak. Den kan avggi en uttalelse selv om noen av medlemmene ikke er til stede og ikke er representert. Etter anmodning fra ett eller flere medlemmer skal standpunktene i uttalelsen begrunnes.

4. Samrådet kan også holdes skriftlig. Dersom en medlemsstat anmoder om det, skal Kommisjonen likevel innkalle til et møte. Ved skriftlig framgangsmåte skal Kommisjonen fastsette en frist for medlemsstatene på minst fjorten dager til å framlegge sine merknader, som skal sendes til alle de andre medlemsstatene. Ved vedtak som skal gjøres i henhold til artikkel 8, endres fristen fra fjorten dager til sju dager. Når Kommisjonen fastsetter en frist for den skriftlige framgangsmåten som er kortere enn dem som er nevnt ovenfor, skal den foreslåtte fristen gjelde dersom ingen medlemsstater har innvendinger.
5. Kommisjonen skal i størst mulig grad ta hensyn til den rådgivende komités uttalelse. Kommisjonen skal underrette komiteen om på hvilken måte den har tatt hensyn til uttalelsen.
6. Når den rådgivende komité avgir en skriftlig uttalelse, skal denne uttalelsen vedlegges utkastet til vedtak. Dersom den rådgivende komité anbefaler at uttalelsen offentliggjøres, skal Kommisjonen foreta slik offentliggjøring samtidig som den tar hensyn til foretakenes berettigede interesse av å bevare sine forretningshemmeligheter.
7. Etter anmodning fra en medlemsstats konkurransemyndighet skal Kommisjonen sette på den rådgivende komités dagsorden saker som blir behandlet av en medlemsstats konkurransemyndighet i henhold til traktatens artikkel 81 eller 82. Kommisjonen kan også gjøre dette av eget tiltak. I begge tilfeller skal Kommisjonen underrette vedkommende konkurransemyndighet. En medlemsstats konkurransemyndighet kan framsette en anmodning særlig i saker der

Kommisjonen har til hensikt å innlede saksbehandling i henhold til artikkel 11 nr. 6.

Den rådgivende komité skal ikke avggi uttalelser i saker som blir behandlet av medlemsstatenes konkurransemyndigheter. Den rådgivende komité kan også drøfte generelle spørsmål innenfor Fellesskapets konkurranseregelverk.

Artikkel 15

Samarbeid med nasjonale domstoler

1. I saker der traktatens artikkel 81 eller 82 anvendes, kan medlemsstatenes domstoler anmode Kommisjonen om å oversende de opplysninger den har i sin besittelse, eller uttalelser om spørsmål som gjelder anvendelsen av Fellesskapets konkurranseregler.
2. Medlemsstatene skal oversende Kommisjonen en kopi av alle skriftlige dommer fra nasjonale domstoler som gjelder anvendelsen av traktatens artikkel 81 eller 82. En slik kopi skal sendes umiddelbart etter at den fullstendige skriftlige dommen er forkynt for partene.
3. Medlemsstatenes konkurransemyndigheter kan av eget tiltak inngi skriftlige innlegg til de nasjonale domstoler i sin medlemsstat om anvendelsen av traktatens artikkel 81 eller 82. Med tillatelse fra vedkommende domstol kan de også inngi muntlige innlegg til sin medlemsstats nasjonale domstoler. Når en ensartet anvendelse av traktatens artikkel 81 eller 82 krever det, kan Kommisjonen av eget tiltak inngi skriftlige innlegg til medlemsstatenes domstoler. Med tillatelse fra vedkommende domstol kan den også inngi muntlige innlegg. Bare med henblikk på utarbeiding av sine innlegg kan medlemsstatenes konkurransemyndigheter og Kommisjonen anmode den relevante domstol i medlemsstaten om å oversende eller sørge for at de får oversendt alle dokumenter som er nødvendige for å vurdere saken.
4. Denne artikkel berører ikke den utvidede myndighet medlemsstatenes konkurransemyndigheter kan ha til å inngi innlegg til domstolene i henhold til sin medlemsstats lovgivning.

Artikkel 16

Ensartet anvendelse av Fellesskapets konkurranseregelverk

1. Når nasjonale domstoler treffer avgjørelser om avtaler, beslutninger eller samordnet opptreden i henhold til traktatens artikkel 81 eller 82

Om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 130/2004 av 24. september 2004 om innlemmelse i EØS-avtalen av rådsforordning (EF) nr. 1/2003 av 16. desember 2002 om gjennomføring av konkurransereglene i EF-traktaten artikkel 81 og 82

som allerede er gjenstand for et vedtak fra Kommisjonen, kan de ikke gjøre vedtak som er i strid med Kommisjonens vedtak. De må også unngå å gjøre vedtak som vil stride mot et vedtak Kommisjonen har til hensikt å gjøre i forbindelse med saksbehandling den har innledet. I denne forbindelse kan den nasjonale domstol vurdere om det er nødvendig å utsette saken. Denne forpliktelsen berører ikke rettighetene og forpliktelsene i henhold til traktatens artikkel 234.

2. Når medlemsstatenes konkurransemyndigheter treffer avgjørelser om avtaler, beslutninger eller samordnet opptreden i henhold til traktatens artikkel 81 eller 82 som allerede er gjenstand for et vedtak fra Kommisjonen, kan de ikke gjøre vedtak som vil stride mot Kommisjonens vedtak.

Kapittel V

Undersøkellesmyndighet

Artikkel 17

Undersøkelser av bransjer og avtale typer

1. Dersom utviklingen i handelen mellom medlemsstatene, manglende priselastisitet eller andre forhold gir grunn til å anta at konkurransen begrenses eller vris innenfor det felles marked, kan Kommisjonen foreta en undersøkelse av en bestemt bransje eller av en bestemt avtale type i ulike bransjer. Innenfor rammen av denne undersøkelsen kan Kommisjonen kreve at de berørte foretak eller sammenslutninger av foretak gir de opplysninger som er nødvendige for anvendelsen av traktatens artikkel 81 og 82, og kan foreta de kontroller som er nødvendige for dette formål.

Kommisjonen kan særlig pålegge de berørte foretak eller sammenslutninger av foretak å underrette om alle avtaler, beslutninger og former for samordnet opptreden.

Kommisjonen kan offentliggjøre en rapport om resultatene av sin undersøkelse av bestemte bransjer eller bestemte typer avtaler i ulike bransjer og oppfordre berørte tredjemenn til å framlegge sine merknader.

2. Artikkel 14, 18, 19, 20, 22, 23 og 24 får tilsvarende anvendelse.

Artikkel 18

Anmodning om opplysninger

1. For å utføre de oppgaver den er pålagt ved denne forordning kan Kommisjonen, ved en

enkel anmodning eller ved vedtak, kreve at foretak og sammenslutninger av foretak framlegger alle nødvendige opplysninger.

2. Når Kommisjonen sender en enkel anmodning om opplysninger til et foretak eller en sammenslutning av foretak, skal den angi det rettslige grunnlag for og formålet med anmodningen, angi hvilke opplysninger som kreves og fastsette fristen for framlegging av opplysningene. Den skal også vise til sanksjonene fastsatt i artikkel 23 for framlegging av uriktige eller villedende opplysninger.
3. Når Kommisjonen ved vedtak krever at foretak og sammenslutninger av foretak framlegger opplysninger, skal den angi det rettslige grunnlag for og formålet med anmodningen, angi hvilke opplysninger som kreves og fastsette fristen for framlegging av opplysningene. Den skal også vise til sanksjonene fastsatt i artikkel 23 samt vise til eller ilegge sanksjonene fastsatt i artikkel 24. Den skal videre vise til retten til å bringe vedtaket inn for Domstolen.
4. Foretakenes eiere eller deres representanter og, når det gjelder juridiske personer, selskaper eller sammenslutninger som ikke er juridiske personer, de personer som i henhold til lov eller vedtekter har fullmakt til å representere dem, skal gi de ønskede opplysninger på vegne av foretaket eller sammenslutningen av foretak. Advokater med behørig fullmakt kan gi de ønskede opplysninger på vegne av sine klienter. Klientene har det fulle ansvar dersom opplysningene som gis er ufullstendige, uriktige eller villedende.
5. Kommisjonen skal umiddelbart sende kopi av den enkle anmodningen eller vedtaket til konkurransemyndigheten i den medlemsstat på hvis territorium foretaket eller sammenslutningen av foretak har sitt hovedkontor og til konkurransemyndigheten i den medlemsstat hvis territorium er berørt.
6. På Kommisjonens anmodning skal medlemsstatenes regjeringer og konkurransemyndigheter gi Kommisjonen alle opplysninger som er nødvendige for å utføre de oppgaver den er pålagt ved denne forordning.

Artikkel 19

Myndighet til å innhente muntlige uttalelser

1. For å utføre de oppgaver den er pålagt ved denne forordning, kan Kommisjonen innhente muntlige uttalelser fra enhver fysisk eller juridisk person som samtykker i det, for å samle

Om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 130/2004 av 24. september 2004 om innlemmelse i EØS-avtalen av rådsforordning (EF) nr. 1/2003 av 16. desember 2002 om gjennomføring av konkurransereglene i EF-traktaten artikkel 81 og 82

inn opplysninger som gjelder gjenstanden for en undersøkelse.

2. Når uttalelsen i henhold til nr. 1 innhentes i et foretaks lokaler, skal Kommisjonen underrette konkurransemyndigheten i den medlemsstat på hvis territorium uttalelsen innhentes. Dersom konkurransemyndigheten i denne medlemsstat anmoder om det, kan dens tjenestemenn bistå de tjenestemenn og andre ledsagende personer som har fullmakt fra Kommisjonen til å innhente uttalelsen.

Artikkel 20

Kommisjonens kontrollmyndighet

1. Kommisjonen kan, for å utføre de oppgaver den er pålagt ved denne forordning, foreta all nødvendig kontroll i foretak og sammenslutninger av foretak.
2. De tjenestemenn og andre ledsagende personer som har fullmakt fra Kommisjonen til å gjennomføre en kontroll, har rett til
 - a. å få adgang til alle lokaler, eiendommer og transportmidler til foretak og sammenslutninger av foretak,
 - b. å kontrollere bøker og andre forretningsdokumenter, uansett hvilket medium de er lagret på,
 - c. å ta eller få alle former for kopier eller utdrag av slike bøker eller forretningsdokumenter,
 - d. å forsegle alle forretningslokaler og bøker eller forretningsdokumenter i det tidsrom og i det omfang det er nødvendig for kontrollen,
 - e. å anmode representanter for eller medarbeidere i foretaket eller sammenslutningen av foretak om forklaringer om faktiske forhold eller dokumenter tilknyttet kontrollens gjenstand og formål, og protokollføre svarene deres.
3. De tjenestemenn og andre ledsagende personer som har fullmakt fra Kommisjonen til å gjennomføre en kontroll, skal utøve sin myndighet etter framlegging av en skriftlig fullmakt der kontrollens gjenstand og formål oppgis, og der det vises til at sanksjonene fastsatt i artikkel 23 får anvendelse dersom de bøker eller andre forretningsdokumenter som kreves ikke framlegges i sin helhet, eller svarene på spørsmålene i henhold til nr. 2 i denne artikkel er uriktige eller villedende. I god tid før kontrollen skal Kommisjonen underrette konkurransemyndigheten i den medlemsstat på hvis territorium kontrollen skal foretas om kontrollen.
4. Foretak og sammenslutninger av foretak har plikt til å underkaste seg de kontroller som Kommisjonen har pålagt ved vedtak. Vedtaket skal angi kontrollens gjenstand og formål, fastsette hvilken dag kontrollen skal innledes og vise til sanksjonene fastsatt i artikkel 23 og 24 samt til retten til å bringe vedtaket inn for Domstolen. Kommisjonen skal gjøre slike vedtak etter å ha rådspurt konkurransemyndigheten i den medlemsstat på hvis territorium kontrollen skal foretas.
5. Tjenestemenn ved og personer som har fullmakt fra eller er utpekt av konkurransemyndigheten i den medlemsstat på hvis territorium kontrollen skal foretas, skal etter anmodning fra denne myndighet eller Kommisjonen, aktivt bistå tjenestemennene og andre ledsagende personer som har fullmakt fra Kommisjonen. For dette formål skal de ha den myndighet som er fastsatt i nr. 2.
6. Når de tjenestemenn og andre ledsagende personer som har fullmakt fra Kommisjonen fastslår at et foretak motsetter seg en kontroll som er pålagt i henhold til denne artikkel, skal den berørte medlemsstat yte den bistand som er nødvendig for at de skal kunne gjennomføre kontrollen, og ved behov anmode om bistand fra ordensmakten eller en tilsvarende myndighet.
7. Dersom bistanden nevnt i nr. 6 i henhold til nasjonal lovgivning krever tillatelse fra en rettsmyndighet, skal det søkes om slik tillatelse. Det kan også søkes om slik tillatelse som et forebyggende tiltak.
8. Når det søkes om tillatelse som nevnt i nr. 7, skal den nasjonale rettsmyndighet prøve om Kommisjonens vedtak er autentisk og at de planlagte tvangsmidler verken er vilkårlige eller går for langt i forhold til kontrollens gjenstand. Når den prøver om tvangsmidlene er forholdsmessige, kan den nasjonale rettsmyndighet direkte eller gjennom medlemsstatens konkurransemyndighet anmode Kommisjonen om nærmere forklaringer, særlig om hvilke grunner Kommisjonen har til å mistenke at det foreligger en overtredelse av traktatens artikkel 81 og 82, hvor alvorlig den antatte overtredelsen er og på hvilken måte det berørte foretak har medvirket. Den nasjonale rettsmyndighet kan likevel verken prøve nødvendigheten av kontrollen eller kreve å få de opplysninger som finnes i Kommisjonens saksdokumenter. Det er Domstolens oppgave å prøve lovligheten av Kommisjonens vedtak.

Om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 130/2004 av 24. september 2004 om innlemmelse i EØS-avtalen av rådsforordning (EF) nr. 1/2003 av 16. desember 2002 om gjennomføring av konkurransereglene i EF-traktaten artikkel 81 og 82

Artikkel 21

Kontroll av andre lokaler

1. Dersom det foreligger rimelig mistanke om at bøker eller andre forretningsdokumenter som gjelder kontrollens gjenstand, og som kan være av betydning for å bevise en alvorlig overtredelse av traktatens artikkel 81 eller 82, oppbevares i andre lokaler, på andre eiendommer og i andre transportmidler, herunder hjemme hos medlemmer av ledelsen, direktører og andre medarbeidere i de berørte foretak og sammenslutninger av foretak, kan Kommisjonen ved vedtak pålegge at det skal foretas en kontroll av slike lokaler, eiendommer og transportmidler.
2. Vedtaket skal angi kontrollens gjenstand og formål, fastsette hvilken dag kontrollen skal innledes og vise til retten til å bringe vedtaket inn for Domstolen. Det skal særlig angi grunnene til at Kommisjonen har fastslått at det foreligger mistanke i henhold til nr. 1. Kommisjonen skal gjøre slike vedtak etter å ha rådspurt konkurransemyndigheten i den medlemsstat på hvis territorium kontrollen skal foretas.
3. Et vedtak i henhold til nr. 1 kan ikke gjennomføres uten forhåndstillatelse fra den berørte medlemsstats nasjonale rettsmyndighet. Den nasjonale rettsmyndighet skal prøve om Kommisjonens vedtak er autentisk og at de planlagte tvangsmidler verken er vilkårlige eller går for langt, særlig i forhold til hvor alvorlig den antatte overtredelsen er, betydningen av det ønskede bevismaterialet, det berørte foretaks medvirkning og den rimelige sannsynligheten for at bøker og forretningsdokumenter som gjelder kontrollens gjenstand, oppbevares i lokalene det er anmodet om tillatelse for. Den nasjonale rettsmyndighet kan direkte eller gjennom medlemsstatens konkurransemyndighet anmode Kommisjonen om nærmere forklaringer om de forhold den må ha kjennskap til for at den skal kunne prøve om de planlagte tvangsmidlene er forholdsmessige. Den nasjonale rettsmyndighet kan likevel verken prøve nødvendigheten av kontrollen eller kreve å få de opplysninger som finnes i Kommisjonens saksdokumenter. Det er Domstolens oppgave å prøve lovligheten av Kommisjonens vedtak.
4. De tjenestemenn og andre ledsagende personer som har fullmakt fra Kommisjonen til å gjennomføre en kontroll i henhold til nr. 1 i denne artikkel, skal ha den myndighet som er

fastsatt i artikkel 20 nr. 2 bokstav a), b) og c). Artikkel 20 nr. 5 og 6 får tilsvarende anvendelse.

Artikkel 22

Kontroller foretatt av medlemsstatenes konkurransemyndigheter

1. En medlemsstats konkurransemyndighet kan på vegne av en annen medlemsstats konkurransemyndighet, og for dennes regning, foreta kontroller eller andre former for undersøkelser på sitt eget territorium i henhold til nasjonal lovgivning for å fastslå om det har skjedd en overtredelse av traktatens artikkel 81 eller 82. Enhver utveksling og bruk av de innhentede opplysningene skal skje i samsvar med artikkel 12.
2. På anmodning fra Kommisjonen skal medlemsstatenes konkurransemyndigheter foreta de kontroller som Kommisjonen anser som nødvendige i henhold til artikkel 20 nr. 1, eller som den har pålagt ved vedtak i henhold til artikkel 20 nr. 4. De tjenestemenn hos medlemsstatenes konkurransemyndigheter som har ansvar for å foreta disse kontrollene, samt de som har fullmakt fra eller er utpekt av disse, skal utøve sin myndighet i samsvar med nasjonal lovgivning. På anmodning fra Kommisjonen eller konkurransemyndigheten i den medlemsstat på hvis territorium kontrollen skal foretas, kan tjenestemenn og andre ledsagende personer som har fullmakt fra Kommisjonen, bistå den berørte myndighets tjenestemenn.

Kapittel VI

Sanksjoner

Artikkel 23

Bøter

1. Kommisjonen kan ved vedtak ilegge foretak og sammenslutninger av foretak bøter på opptil 1 % av den samlede omsetning i foregående regnskapsår, dersom de forsettlig eller uaktsomt
 - a. gir uriktige eller villedende opplysninger som svar på en anmodning i henhold til artikkel 17 eller artikkel 18 nr. 2,
 - b. som svar på en anmodning i henhold til artikkel 17 eller artikkel 18 nr. 3 gir uriktige, ufullstendige eller villedende opplysninger, eller ikke gir opplysninger innen den fastsatte fristen,

Om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 130/2004 av 24. september 2004 om innlemmelse i EØS-avtalen av rådsforordning (EF) nr. 1/2003 av 16. desember 2002 om gjennomføring av konkurransereglene i EF-traktaten artikkel 81 og 82

- c. ikke framlegger i sin helhet de bøker eller andre forretningsdokumenter som kreves framlagt ved kontroller i henhold til artikkel 20, eller nekter å underkaste seg en kontroll pålagt ved vedtak i henhold til artikkel 20 nr. 4,
 - d. som svar på et spørsmål som er stilt i samsvar med artikkel 20 nr. 2 bokstav e)
 - gir et uriktig eller villedende svar,
 - unnlater å rette et uriktig, ufullstendig eller villedende svar gitt av en medarbeider innen den fristen Kommisjonen har fastsatt, eller
 - unnlater eller nekter å gi et fullstendig svar med hensyn til faktiske forhold tilknyttet gjenstanden for og formålet med en kontroll som er pålagt ved et vedtak gjort i henhold til artikkel 20 nr. 4,
 - e. har brutt forseglinger foretatt i samsvar med artikkel 20 nr. 2 bokstav d) av tjenestemenn eller andre ledsagende personer som har fullmakt fra Kommisjonen.
2. Kommisjonen kan ved vedtak ilegge foretak og sammenslutninger av foretak bøter dersom de forsettlig eller uaktsomt
- a. overtrer bestemmelsene i traktatens artikkel 81 eller 82, eller
 - b. handler i strid med et vedtak om midlertidige tiltak i henhold til artikkel 8, eller
 - c. handler i strid med et forpliktende tilsagn som er gjort bindende ved vedtak i henhold til artikkel 9.
- Boten skal ikke overstige 10 % av den samlede omsetning i foregående regnskapsår for hvert foretak og hver sammenslutning av foretak som har deltatt i overtredelsen. Dersom en sammenslutnings overtredelse er knyttet til medlemmenes virksomhet, skal boten ikke overstige 10 % av den samlede omsetning til hvert medlem som er aktivt på det marked som er berørt av sammenslutningens overtredelse.
3. Ved fastsettelse av botens størrelse skal det tas hensyn til overtredelsens grovhet og varighet.
 4. Dersom en sammenslutning av foretak ilegges bot og det tas hensyn til medlemmenes omsetning, men sammenslutningen ikke er solvent, har sammenslutningen plikt til å kreve bidrag fra medlemmene for å dekke boten. Når slike bidrag ikke innbetales til sammenslutningen innen en frist fastsatt av Kommisjonen, kan Kommisjonen kreve at boten betales direkte av hvilket som helst av de foretak hvis representanter var medlemmer av sammenslutningens berørte beslutningsorganer.

Etter at Kommisjonen har krevd betaling i henhold til annet ledd, kan den når det er nødvendig for å sikre full innbetaling av boten, kreve at det utestående beløp betales av hvilken som helst av sammenslutningens medlemmer som var aktive på det marked der overtredelsen fant sted.

Kommisjonen kan imidlertid ikke kreve betaling i henhold til annet eller tredje ledd fra foretak som viser at de ikke har gjennomført sammenslutningens ulovlige beslutning, og enten ikke var klar over at den fantes eller aktivt tok avstand fra den før Kommisjonen innledet undersøkelsen av saken.

Hvert foretaks økonomiske ansvar med hensyn til betaling av boten skal ikke overstige 10 % av dets samlede omsetning i foregående regnskapsår.

5. Bot som ilegges ved vedtak i henhold til nr. 1 og 2, er ikke straff.

Artikkel 24

Tvangsmulfter

1. Kommisjonen kan ved vedtak ilegge foretak eller sammenslutninger av foretak tvangsmulfter på opptil 5 % av den gjennomsnittlige daglige omsetning i foregående regnskapsår per dag regnet fra den dato som er fastsatt i vedtaket, for å tvinge dem til
 - a. å bringe til opphør en overtredelse av traktatens artikkel 81 eller 82 i samsvar med et vedtak gjort i henhold til artikkel 7,
 - b. å overholde et vedtak om midlertidige tiltak i henhold til artikkel 8,
 - c. å overholde et forpliktende tilsagn som er gjort bindende ved vedtak i henhold til artikkel 9,
 - d. å gi fullstendige og riktige opplysninger som Kommisjonen har anmodet om ved vedtak i henhold til artikkel 17 eller artikkel 18 nr. 3,
 - e. å underkaste seg en kontroll Kommisjonen har pålagt ved vedtak i henhold til artikkel 20 nr. 4.
2. Når foretakene eller sammenslutningene av foretak har oppfylt den forpliktelse som tvangsmulften ble ilagt for, kan Kommisjonen fastsette den endelige tvangsmulften til et lavere beløp enn det som ville følge av det opprinnelige vedtak. Artikkel 23 nr. 4 får tilsvarende anvendelse.

Om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 130/2004 av 24. september 2004 om innlemmelse i EØS-avtalen av rådsforordning (EF) nr. 1/2003 av 16. desember 2002 om gjennomføring av konkurransereglene i EF-traktaten artikkel 81 og 82

Kapittel VII

Foreldelsesfrister

Artikkel 25

Foreldelsesfrister for ilegging av sanksjoner

1. Kommisjonens myndighet i henhold til artikkel 23 og 24 foreldes
 - a. etter tre år ved overtredelse av bestemmelser om anmodninger om opplysninger eller gjennomføring av kontroll,
 - b. etter fem år ved andre overtredelser.
2. Foreldelsesfristen regnes fra den dag overtredelsen fant sted. Ved vedvarende eller gjentatte overtredelser regnes imidlertid fristen fra den dag overtredelsen opphørte.
3. Foreldelsesfristen for å ilegge bøter eller tvangsmulkt avbrytes når Kommisjonen eller en medlemsstats konkurransemyndighet treffer tiltak med henblikk på å undersøke eller rettsforfølge en overtredelse. Avbrytelse av foreldelsen får virkning fra den dag tiltaket blir meddelt minst ett foretak eller en sammenslutning av foretak som har deltatt i overtredelsen. Tiltak som avbryter foreldelsen, skal blant annet være
 - a. at Kommisjonen eller en medlemsstats konkurransemyndighet skriftlig anmoder om opplysninger,
 - b. at Kommisjonen eller en medlemsstats konkurransemyndighet gir sine tjenestemenn skriftlig fullmakt til å gjennomføre kontroll,
 - c. at Kommisjonen eller en medlemsstats konkurransemyndighet innleder sin saksbehandling,
 - d. at Kommisjonen eller en medlemsstats konkurransemyndighet meddeler sine innsigelser.
4. Avbrytelse av foreldelsen skal gjelde for alle foretak eller sammenslutninger av foretak som har deltatt i overtredelsen.
5. Ny foreldelsesfrist regnes fra hver avbrytelse. Foreldelse skal imidlertid inntre senest den dagen et tidsrom som er dobbelt så langt som foreldelsesfristen har utløpt uten at Kommisjonen har ilagt bøter eller tvangsmulkt. Dette tidsrom skal forlenges med et tidsrom som tilsvarende utsettelsen av foreldelsesfristen i samsvar med nr. 6.
6. Foreldelsesfristen for ilegging av bøter eller tvangsmulkt skal utsettes så lenge Kommisjonens vedtak behandles av Domstolen.

Artikkel 26

Foreldelsesfrister for tvangsfullbyrdelse

1. Kommisjonens myndighet til å tvangsfullbyrde vedtak som er gjort i henhold til artikkel 23 og 24 foreldes etter fem år.
2. Foreldelsesfristen regnes fra den dag vedtaket er endelig.
3. Foreldelsesfristen for tvangsfullbyrdelse avbrytes
 - a. ved underretning om vedtak der botens eller tvangsmulktens opprinnelige beløp blir endret, eller der en anmodning om slik endring blir avslått,
 - b. ved tiltak som Kommisjonen eller en medlemsstat på anmodning fra Kommisjonen treffer for å tvangsinndrive boten eller tvangsmulkten.
4. Ny foreldelsesfrist regnes fra hver avbrytelse.
5. Foreldelsesfristen for tvangsfullbyrdelse skal utsettes
 - a. så lenge betalingsutsettelse er gitt,
 - b. så lenge tvangsfullbyrdelsen er utsatt i henhold til beslutning av Domstolen.

Kapittel VIII

Høringer og taushetsplikt

Artikkel 27

Høring av partene, klager og andre

1. Før Kommisjonen gjør vedtak i henhold til artikkel 7, 8, 23 og artikkel 24 nr. 2, skal den gi foretakene og sammenslutningene av foretak som er gjenstand for Kommisjonens saksbehandling, mulighet til å uttale seg om de innsigelser Kommisjonen har reist. Kommisjonen skal bygge sitt vedtak bare på innsigelser som partene har hatt mulighet til å uttale seg om. Klagerne skal knyttes nært til saksbehandlingen.
2. De berørte parter har rett til å forsvare seg skal sikres fullt ut under saksbehandlingen. De skal ha rett til innsyn i Kommisjonens saksdokumenter, med forbehold for foretakenes berettigede interesse av å bevare sine forretningshemmeligheter. Retten til dokumentinnsyn skal ikke omfatte fortrolige opplysninger og de interne dokumentene til Kommisjonen eller medlemsstatenes konkurransemyndigheter. Særlig skal retten til innsyn ikke omfatte korrespondanse mellom Kommisjonen og medlemsstatenes konkurransemyndigheter, eller mellom medlemsstatenes konkurransemynd-

Om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 130/2004 av 24. september 2004 om innlemmelse i EØS-avtalen av rådsforordning (EF) nr. 1/2003 av 16. desember 2002 om gjennomføring av konkurransereglene i EF-traktaten artikkel 81 og 82

digheter, herunder de dokumenter som er utarbeidet i henhold til artikkel 11 og 14. Dette nummer skal ikke hindre Kommisjonen i å oppgi og bruke de opplysninger som er nødvendige for å bevise en overtredelse.

3. Dersom Kommisjonen finner det nødvendig, kan den også la andre fysiske eller juridiske personer uttale seg. Når fysiske eller juridiske personer som kan godtgjøre at de har tilstrekkelig interesse, anmoder om å få uttale seg, skal deres anmodning etterkommes. Medlemsstatenes konkurransemyndigheter kan også anmode Kommisjonen om å la andre fysiske eller juridiske personer uttale seg.
4. Når Kommisjonen har til hensikt å gjøre et vedtak i henhold til artikkel 9 eller 10, skal den offentliggjøre et kort sammendrag av saken og hovedinnholdet i de forpliktende tilsagnene eller den foreslåtte framgangsmåten. Berørte tredjemenn kan framlegge sine merknader innen en frist som Kommisjonen fastsetter ved offentliggjøringen, og som skal være på minst én måned. Ved offentliggjøringen skal det tas hensyn til foretakenes berettigede interesse av å bevare sine forretningshemmeligheter.

Artikkel 28

Taushetsplikt

1. Med forbehold for artikkel 12 og 15 skal opplysninger som er innhentet i henhold til artikkel 17–22, brukes bare til det formål de er innhentet for.
2. Med forbehold for den utveksling og bruk av opplysninger som er fastsatt i artikkel 11, 12, 14, 15 og 27, skal Kommisjonen og medlemsstatenes konkurransemyndigheter, deres tjenestemenn, ansatte og andre personer som arbeider under disse myndigheters kontroll, samt andre medlemsstaters tjenestemenn ikke gi videre opplysninger som de har innhentet eller utvekslet i henhold til denne forordning, og som er av en slik art at de er undergitt taushetsplikt. Denne forpliktelse får også anvendelse på alle representanter og sakkyndige fra medlemsstatene som deltar på møtene til den rådgivende komité i henhold til artikkel 14.

Kapittel IX

Unntaksforordninger

Artikkel 29

Tilbaketrekking i enkeltsaker

1. Dersom Kommisjonen på grunnlag av sin myndighet i henhold til en rådsforordning, f. eks. forordning nr. 19/65/EØF, (EØF) nr. 2821/71, (EØF) nr. 3976/87, (EØF) nr. 1534/91 eller (EØF) nr. 479/92, til ved forordning å anvende traktatens artikkel 81 nr. 3 har erklært at traktatens artikkel 81 nr. 1 ikke får anvendelse på visse grupper av avtaler, beslutninger og samordnet opptreden, kan den av eget tiltak eller på grunnlag av en klage, trekke tilbake fordelene gitt ved en unntaksforordning når den i et bestemt tilfelle fastslår at en avtale, beslutning eller samordnet opptreden som unntaksforordningen får anvendelse på, har virkninger som ikke er forenlige med traktatens artikkel 81 nr. 3.
2. Når avtaler, beslutninger truffet av sammenlutninger av foretak eller samordnet opptreden som en av kommisjonsforordningene i nr. 1 får anvendelse på, i et bestemt tilfelle har virkninger som ikke er forenlige med traktatens artikkel 81 nr. 3 på en medlemsstats territorium, eller en del av det, som har alle kjenne-tegn på et særskilt geografisk marked, kan konkurransemyndigheten i medlemsstaten trekke tilbake fordelene gitt ved forordningen for dette territoriet.

Kapittel X

Alminnelige bestemmelser

Artikkel 30

Offentliggjøring av vedtak

1. Kommisjonen skal offentliggjøre vedtak gjort i henhold til artikkel 7–10, 23 og 24.
2. Ved offentliggjøring skal partenes navn og vedtakets hovedinnhold oppgis, herunder enhver sanksjon som er ilagt. Ved offentliggjøringen skal det tas hensyn til foretakenes berettigede interesse av å bevare sine forretningshemmeligheter.

Artikkel 31

Domstolens kontroll

Domstolen skal ha full domsmyndighet til å prøve Kommisjonens vedtak om fastsettelse av bot eller

Om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 130/2004 av 24. september 2004 om innlemmelse i EØS-avtalen av rådsforordning (EF) nr. 1/2003 av 16. desember 2002 om gjennomføring av konkurransereglene i EF-traktaten artikkel 81 og 82

tvangsmulkt. Den kan oppheve, redusere eller forhøye boten eller tvangsmulkten .

Artikkel 32

Unntak fra virkeområdet

Denne forordning får ikke anvendelse på:

- internasjonal trampfart som definert i artikkel 1 nr. 3 bokstav a) i forordning (EØF) nr. 4056/86,
- sjøtransport utelukkende mellom havner i en og samme medlemsstat som fastsatt i artikkel 1 nr. 2 i forordning (EØF) nr. 4056/86,
- lufttransport mellom lufthavner i Fellesskapet og tredjestater.

Artikkel 33

Gjennomføringsbestemmelser

- Kommisjonen skal ha myndighet til å treffe de tiltak som er nødvendige for anvendelsen av denne forordning. Tiltakene kan blant annet omfatte:
 - form, innhold og andre enkeltheter i forbindelse med klager i henhold til artikkel 7, og framgangsmåten for avvisning av klager,
 - praktiske ordninger for utveksling av opplysninger og samråd fastsatt i artikkel 11,
 - praktiske ordninger for høringene fastsatt i artikkel 27.
- Før Kommisjonen vedtar tiltak i henhold til nr. 1, skal den offentliggjøre et utkast til disse tiltakene og oppfordre alle berørte parter til å framlegge sine merknader innen en frist som den fastsetter, og som skal være på minst én måned. Før Kommisjonen offentliggjør utkastet til tiltak, og før den vedtar det, skal den rådspørre Den rådgivende komité for konkurransesaker.

Kapittel XI

Overgangs-, endrings- og sluttbestemmelser

Artikkel 34

Overgangsbestemmelser

- Anmodninger som er sendt til Kommisjonen i henhold til artikkel 2 i forordning nr. 17, meldinger som er gitt i henhold til artikkel 4 og 5 i nevnte forordning samt tilsvarende anmodninger og meldinger i henhold til forordning (EØF) nr. 1017/68, (EØF) nr. 4056/86 og (EØF) nr. 3975/87 skal bortfalle fra den dato denne forordning får anvendelse.

- Saksbehandling som er innledet i henhold til forordning nr. 17 og forordning (EØF) nr. 1017/68, (EØF) nr. 4056/86 og (EØF) nr. 3975/87, skal fortsatt ha virkning med hensyn til anvendelsen av denne forordning.

Artikkel 35

Utpeking av medlemsstatenes konkurransemyndigheter

- Medlemsstatene skal utpeke den konkurransemyndighet eller de konkurransemyndigheter som skal ha ansvar for anvendelsen av traktatens artikkel 81 og 82 på en slik måte at bestemmelsene i denne forordning blir overholdt effektivt. De tiltak som er nødvendige for å bemyndige disse myndighetene til å anvende disse artiklene, skal treffes innen 1. mai 2004. De utpekte myndighetene kan omfatte domstoler.
- Når gjennomføringen av Fellesskapets konkurranseregelverk er betrodd nasjonale forvaltnings- og rettsmyndigheter, kan medlemsstatene tildele disse ulike nasjonale forvaltnings- og rettsmyndighetene ulik myndighet og ulike oppgaver.
- Virkningene av artikkel 11 nr. 6 får anvendelse på de myndigheter som er utpekt av medlemsstatene, herunder domstoler som ivaretar oppgaver i forbindelse med utarbeiding og vedtakelse av de typer vedtak som er fastsatt i artikkel 5. Virkningene av artikkel 11 nr. 6 får ikke anvendelse på domstoler når de fungerer som klageinstanser med hensyn til de typer vedtak som er fastsatt i artikkel 5.
- I medlemsstater der en myndighet med henblikk på å gjøre visse typer vedtak fastsatt i artikkel 5 bringer en sak inn for en rettsmyndighet som er atskilt og forskjellig fra den myndighet som reiser sak, skal virkningene av artikkel 11 nr. 6, med forbehold for nr. 3 og forutsatt at vilkårene i dette nummer oppfylles, begrenses til den myndighet som reiser sak, som skal trekke tilbake saken fra rettsmyndigheten når Kommisjonen innleder en saksbehandling. Dette skal på en effektiv måte avslutte den nasjonale saksbehandlingen.

Artikkel 36

Endring av forordning (EØF) nr. 1017/68

I forordning (EØF) nr. 1017/68 gjøres følgende endringer:

- Artikkel 2 oppheves.
- I artikkel 3 nr. 1 erstattes «Forbudet fastsatt i

Om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 130/2004 av 24. september 2004 om innlemmelse i EØS-avtalen av rådsforordning (EF) nr. 1/2003 av 16. desember 2002 om gjennomføring av konkurransereglene i EF-traktaten artikkel 81 og 82

- artikkel 2» med «Forbudet i traktatens artikkel 81 nr. 1».
3. I artikkel 4 gjøres følgende endringer:
 - a. I nr. 1 erstattes «Avtaler, beslutninger og samordnet opptreden nevnt i artikkel 2» med «Avtaler, beslutninger og samordnet opptreden nevnt i traktatens artikkel 81 nr. 1».
 - b. Nr. 2 skal lyde:

«2. Dersom iverksettelsen av avtaler, beslutninger eller samordnet opptreden nevnt i nr. 1 i bestemte tilfeller har virkninger som er uforenlige med vilkårene i traktatens artikkel 81 nr. 3, kan de berørte foretak og sammenslutninger av foretak pålegges å bringe disse virkninger til opphør.»
 4. Artikkel 5–29 oppheves, med unntak av artikkel 13 nr. 3, som fortsatt får anvendelse på vedtak gjort i henhold til artikkel 5 i forordning (EØF) nr. 1017/68, før anvendelsesdatoen for denne forordning og inntil disse vedtak utløper.
 5. I artikkel 30 oppheves nr. 2, 3 og 4.
- (EF) nr. 1/2003 av 16. desember 2002 om gjennomføring av konkurransereglene fastsatt i traktatens artikkel 81 og 82(*), gjøre vedtak om å forby eller pålegge partene å foreta bestemte handlinger, eller trekke tilbake fordelen gitt ved et gruppeunntak.
(* EFT L 1 av 4.1.2003, s. 1.)
- b. I nr. 2 gjøres følgende endringer:
 - i. I bokstav a) erstattes «på de vilkår som er fastsatt i avsnitt II» med «på de vilkår som er fastsatt i forordning (EF) nr. 1/2003».
 - ii. Bokstav c) i) annet ledd annet punktum skal lyde:

«Den skal samtidig avgjøre, i samsvar med artikkel 9 i forordning (EF) nr. 1/2003, om den godtar de forpliktende tilsagn som de berørte foretak har gitt bl.a. for å gi rederier utenfor konferansen adgang til markedet.»
 2. I artikkel 8 gjøres følgende endringer:
 - a. Nr. 1 oppheves.
 - b. I nr. 2 erstattes «i henhold til artikkel 10» med «i henhold til forordning (EF) nr. 1/2003».
 - c. Nr. 3 oppheves.
 3. I artikkel 9 gjøres følgende endringer:
 - a. I nr. 1 erstattes «den rådgivende komité nevnt i artikkel 15» med «den rådgivende komité nevnt i artikkel 14 i forordning (EF) nr. 1/2003».
 - b. I nr. 2 erstattes «den rådgivende komité nevnt i artikkel 15» med «den rådgivende komité nevnt i artikkel 14 i forordning (EF) nr. 1/2003».
 4. Artikkel 10–25 oppheves, med unntak av artikkel 13 nr. 3, som fortsatt får anvendelse på vedtak gjort i henhold til traktatens artikkel 81 nr. 3, før anvendelsesdatoen for denne forordning og inntil disse vedtak utløper.
 5. I artikkel 26 utgår «om form, innhold og nærmere regler for klager i henhold til artikkel 10 og anmodninger i henhold til artikkel 12 og om uttalelser i henhold til artikkel 23 nr. 1 og 2».

Artikkel 37

Endring av forordning (EØF) nr. 2988/74

I forordning (EØF) nr. 2988/74 innsettes følgende artikkel:

«Artikkel 7a

Unntak fra virkeområdet

Denne forordning får ikke anvendelse på tiltak som er truffet i henhold til rådsforordning (EF) nr. 1/2003 av 16. desember 2002 om gjennomføring av konkurransereglene fastsatt i traktatens artikkel 81 og 82(*).

(* EFT L 1 av 4.1.2003, s. 1.)»

Artikkel 38

Endring av forordning (EØF) nr. 4056/86

I forordning (EØF) nr. 4056/86 gjøres følgende endringer:

1. I artikkel 7 gjøres følgende endringer:
 - a. Nr. 1 skal lyde:

«1. Manglende oppfyllelse av en forpliktelse
Dersom partene ikke oppfyller en forpliktelse som i henhold til artikkel 5 er et vilkår for unntak etter artikkel 3, kan Kommisjonen for å bringe overtredelsen til opphør og på de vilkår som er fastsatt i rådsforordning

Artikkel 39

Endring av forordning (EØF) nr. 3975/87

Artikkel 3–19 i forordning (EØF) nr. 3975/87 oppheves, med unntak av artikkel 6 nr. 3, som fortsatt får anvendelse på vedtak gjort i henhold til traktatens artikkel 81 nr. 3, før anvendelsesdatoen for denne forordning og inntil disse vedtak utløper.

Om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 130/2004 av 24. september 2004 om innlemmelse i EØS-avtalen av rådsforordning (EF) nr. 1/2003 av 16. desember 2002 om gjennomføring av konkurransereglene i EF-traktaten artikkel 81 og 82

Artikkel 40

Endring av forordning nr. 19/65/EØF, (EØF) nr. 2821/71 og (EØF) nr. 1534/91

Artikkel 7 i forordning nr. 19/65/EØF, artikkel 7 i forordning (EØF) nr. 2821/71 og artikkel 7 i forordning (EØF) nr. 1534/91 oppheves.

Artikkel 41

Endring av forordning (EØF) nr. 3976/87

I forordning (EØF) nr. 3976/87 gjøres følgende endringer:

1. Artikkel 6 skal lyde:

«Artikkel 6

Før Kommisjonen offentliggjør et utkast til forordning, og før den vedtar en forordning, skal den rådspørre den rådgivende komité nevnt i artikkel 14 i rådsforordning (EF) nr. 1/2003 av 16. desember 2002 om gjennomføring av konkurransereglene fastsatt i traktatens artikkel 81 og 82(*).

(* EFT L 1 av 4.1.2003, s. 1.»

2. Artikkel 7 oppheves.

Artikkel 42

Endring av forordning (EØF) nr. 479/92

I forordning (EØF) nr. 479/92 gjøres følgende endringer:

1. Artikkel 5 skal lyde:

«Artikkel 5

Før Kommisjonen offentliggjør et utkast til forordning, og før den vedtar en forordning, skal den rådspørre den rådgivende komité nevnt i artikkel 14 i rådsforordning (EF) nr. 1/2003 av 16. desember 2002 om gjennomføring av konkurransereglene fastsatt i traktatens artikkel 81 og 82(*).

(* EFT L 1 av 4.1.2003, s. 1.»

2. Artikkel 6 oppheves.

Artikkel 43

Oppheving av forordning nr. 17 og nr. 141

1. Forordning nr. 17 oppheves, med unntak av artikkel 8 nr. 3, som fortsatt får anvendelse på vedtak gjort i henhold til traktatens artikkel 81 nr. 3, før anvendelsesdatoen for denne forordning og inntil disse vedtak utløper.
2. Forordning nr. 141 oppheves.
3. Henvisninger til de opphevede forordninger skal forstås som henvisninger til denne forordning.

Artikkel 44

Rapport om anvendelsen av denne forordning

Fem år etter anvendelsesdatoen for denne forordning skal Kommisjonen avlegge rapport til Europaparlamentet og Rådet om denne forordnings virkemåte, særlig om anvendelsen av artikkel 11 nr. 6 og artikkel 17.

På grunnlag av denne rapporten skal Kommisjonen vurdere om det er hensiktsmessig å foreslå for Rådet en revisjon av denne forordning.

Artikkel 45

Ikrafttredelse

Denne forordning trer i kraft den 20. dag etter at den er kunngjort i *De Europeiske Fellesskaps Tidende*.

Den får anvendelse fra 1. mai 2004.

Denne forordning er bindende i alle deler og kommer direkte til anvendelse i alle medlemsstater.

Utferdiget i Brussel, 16. desember 2002.

For Rådet

M. FISCHER BOEL

Formann

